

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Konjunktúrajelentés

A DUIHK 22. Konjunktúra-felmérésének eredményei

2016

www.duihk.hu

COMMERZBANK
A Bank az Ön oldalán

A Konjunktúrajelentés megjelenését támogatta:

Köszönetet mondunk közreműködésükért a válaszadó vállalatoknak, valamint más uniós tagországok magyarországi kereskedelmi kamaráinak.

Impresszum

© DUIHK - Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
Budapest, 2016

Szerző, projektvezetés: Dirk Wölfer
Közreműködtek: Kelemen Tamás, Daniel Hirsch

Kézirat lezárva: 2016. április 8.
Nyomtatva: 2016. 04. 12. 13:34

A tartalom a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) forrásként történő megjelölése mellett szabadon felhasználható. Tiszteletpéldányt a lenti címre kérünk. Az információkat nagy gondossággal állítottuk össze. Azonban semmiféle felelősséget nem vállalunk az adatok helyességéért és teljességéért. A közölt információk felhasználásából eredő esetleges károkért semmilyen felelősséget nem vállalunk.

Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
H-1024 Budapest, Lövház utca 30.
Telefon: +36 1 345 7600
Fax: +36 1 315 0744
E-mail: info@ahkungarn.hu

www.duihk.hu

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Konjunktúrajelentés 2016

**Gazdasági helyzet és várakozások
Befektetési környezet**

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
22. Konjunktúra-felmérésének eredményei

**Budapest
2016. április**

DUIHK Konjunktúrajelentés 2016

Tartalom

Előszó.....	5
Vezetői összefoglaló.....	7
I. Gazdasági helyzet és várakozások.....	10
1. Gazdasági helyzet, várakozások 2016-ra.....	10
2. Beruházási és foglalkoztatási tervek.....	15
II. Üzleti környezet.....	18
1. Gazdaságpolitikai környezet.....	19
2. Adózás, támogatások	23
3. Munkaerőpiaci feltételek.....	26
4. Operatív környezet	30
5. Az üzleti környezet hatása a gazdasági döntésekre	33
6. Euró és Európa	35
III. Befektetési alternatívák	38
1. Belülről nézve: Ismét Magyarországra?	38
2. Kivülről nézve: Magyarország régiós versenyben	40
IV. DUIHK Befektetői Hangulat-Index.....	41
Mellékletek	
A. A felmérés részletes eredményei	42
B. Külföldi működőtőke-befektetések	49
C. Módszertani megjegyzések	51

Előszó

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara idén immáron 22. alkalommal kérdezte meg tagvállalatait és más külföldi beruházókat arról, hogyan látják a magyarországi gazdasági helyzetet és az üzleti környezetet. A felmérést 11-ik alkalommal közösen végeztük a közép-kelet-európai térség 15 más országában működő német külkereskedelmi kamarákkal.

Felméréseink kapcsán gyakran felteszik a kérdést, hogy a térség egyes országaiban miért magasabb a gazdasági környezet egyes elemeivel való elégedettség, mint Magyarországon, holott a statisztikai adatok és a tények alapján más eredményre lehetne számítani. A válasz egyszerű: az üzleti környezettel kapcsolatos elégedettséget egy beruházó saját elvárásaihoz méri. Egy Csehországban vagy Magyarországon működő vállalat esetén mások lehetnek az elvárások, mint azoknál, amelyek egy balti vagy egy délkelet-európai országban tevékenykednek.

Mielőtt először keres új külföldi telephelyet egy vállalat, alaposan megvizsgálja, hogy objektív, mérhető kritériumok alapján hol talál optimális feltételeket a sikeres működéshez. Különböző ágazatok esetén más-más lehet az ideális befektetési helyszín. Amikor azonban az adott országban már meglévő egységek bővítéséről, kiegészítéséről dönt, akkor igen fontos szempont, hogy teljesültek-e az adott helyszínhez fűződött eredeti várakozások, vagy sem.

Tekintettel arra a tényre, hogy a magyarországi közvetlen tőkebefektetések mintegy fele a már az országban működő vállalatok visszaforgatott jövedelméből származik, rendkívül fontos, hogy e vállalkozók észrevételeit és várakozásait a gazdaságpolitika minél pontosabban megismerje. Éppen ezért felméréseink célja kezdettől fogva a tárgyyszerű helyzetértékelés és az üzleti szféra elvárásainak megfogalmazása. Ezzel szeretnénk támogatni a gazdaságpolitikai döntéshozók munkáját annak érdekében, hogy az összes magyarországi – nemzetközi és hazai – vállalkozás számára minél sikeresebb működési feltételeket biztosítsunk.

Dale A. Martin
elnök

Vezetői összefoglaló

A felmérésről

- A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara idén 22-ik alkalommal kérdezte meg tagjait és más külföldi beruházókat a magyarországi gazdasági konjunktúráról és a gazdasági környezet színvonaláról.
- A 2016. február 1. és március 1. között végzett felmérésben 227 vállalat vett részt.

Gazdasági helyzet, várakozások

- A megkérdezett vállalatok a nemzetgazdaság jelenlegi helyzetét lényegesen jobbnak ítélik, mint a tavalyi év elején. 2005 óta nem volt ilyen kedvező a pozitív és a negatív válaszok egyenlege. Ugyanez vonatkozik a saját üzleti helyzetre adott értékelésekre is.
- Az idei évre vonatkozóan is derűlátóbbak a cégek, mint 2015-ben – mind a nemzetgazdaság, mind a saját üzlet tekintetében.
- A felmérés eredményeit is figyelembe véve a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara 2016-ra három százalékos gazdasági növekedéssel számol Magyarországon.

→ 10. oldal

Beruházási és foglalkoztatási tervek

- Mind a beruházási kiadások, mind a létszám tekintetében nőtt a bővítést tervező, és csökkent a lefaragást tervező cégek aránya. Mindkét esetben a pozitív és negatív válaszok egyenlege 2001 óta a legmagasabb.
- Ágazati megközelítésben egyértelműen a feldolgozó ipar jár az élen, ezen belül is leginkább a nagyobb, exportorientált vállalatok számítanak expanzióra.

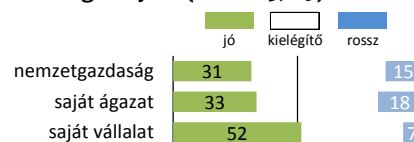
→ 15. oldal

Gazdaságpolitikai környezet

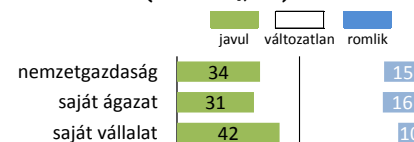
- Összességében javult az elégedettség a gazdaságpolitikai feltételrendszerrel, egyes területeken nagymértékű volt a javulás. A „javult” azonban nem jelent automatikusan „jó”-t, néhány területen továbbra is az elégedetlenség dominál a válaszokban.

Gazdasági helyzet és várakozások

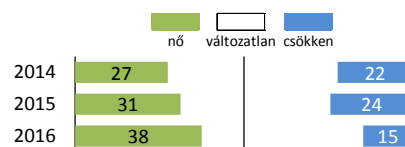
Jelenlegi helyzet (→ 1.1, 1.3, 1.5)

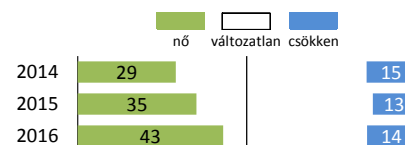
Várakozások (→ 1.2, 1.4, 1.6)

Beruházási tervek (→ 1.10)

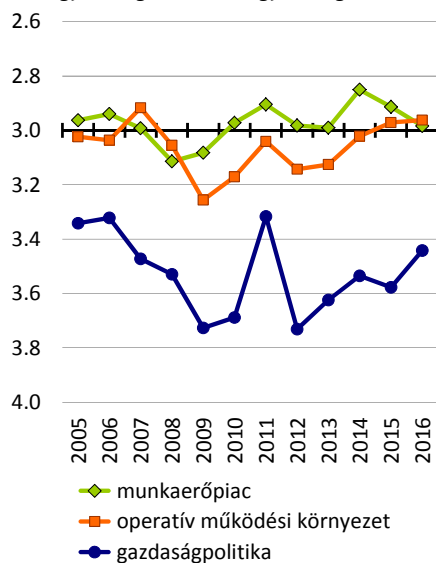

Foglalkoztatási tervek (→ 1.9)

Elégedettség az üzleti környezettel

1 = nagyon elégedett ... 5 nagyon elégedetlen

(Az egyes kategóriákhoz tartozó tényezőket ld. a II. fejezetben valamint az A. melléklet 2.A-C táblázatoknál.)

Stabilitás, kiszámíthatóság, jogbiztonság

- A jogbiztonság, valamint a kiszámíthatóság tekintetében számottevően csökkent az elégedetlenség az előző évhez képest. A vállalatok több mint a fele ugyan még mindig hiányosnak érzi a helyzetet, a tendencia azonban pozitív.

→ 19. oldal.

Adózás

- Az adózás terén érezhetően javult a befektetők elégedettsége, mind a terhelés mértékét, mind az adóigazgatást illetően.

→ 23. oldal.

Munkaerő-piac

- A munkaerő-piaci feltételekkel való elégedettség több kérdésben romlott a tavalyihoz képest, különösen a szakemberkínálat tekintetében. Ez hosszú távon veszélyeztetheti a beruházásokat, ezért megfelelő gazdaságpolitikai lépések szükségesek.
- A befektetők többsége szerint továbbra sem megfelelő még a szakképzési valamint a felsőoktatási rendszer működése.

→ 26. oldal

Operatív működési környezet

- Az infrastruktúra ismét jó, ráadásul javuló minősítéseket kapott a cégektől.
- A hazai beszállítói háttér azonban kevésbé felel meg a befektetői elvárásoknak, mint az elmúlt években, a feldolgozó iparban minden harmadik vállalat elégedetlen a helyi beszállítók minőségével, ill. rendelkezésre állásával.

→ 30. oldal

Alternatív befektetési célok

- A Magyarország melletti befektetői elkötelezettség az idén érezhetően javult a tavalyi – igen gyenge – mutatóhoz képest, jelen pillanatban a befektetők 80 százaléka ismét beruházna Magyarországon.

→ 38. oldal

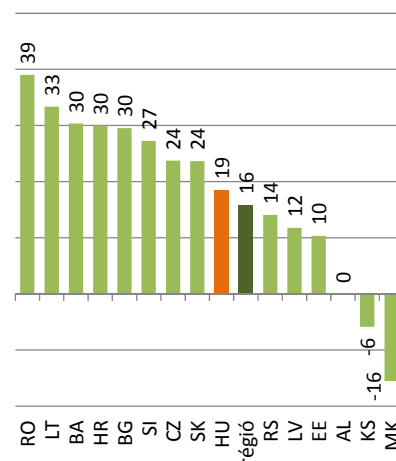
Közép-kelet-európai kitekintés

- **A német külkereskedelmi kamarák az idén 11. alkalommal végeztek közös felmérést a kelet-európai térség 16 országában, összesen 1.623 résztvevővel.**
- E nemzetközi összehasonlításban Magyarország összességében javítani tudott relatív pozícióján, az élmezőny mutatóitól azonban többnyire még elmarad.
- A gazdasági helyzet megítélése és az idei évre vonatkozó várakozások tekintetében Magyarország javítani tudott relatív pozícióján, néhány kérdésben a régiós átlag fölötti eredménnyel.
- A gazdaságpolitikai feltételrendszer színvonalát tekintve egyes területeken szintén javult az ország relatív pozíciója, számos kérdésben (már) a régiós átlag körül mozog a magyarországi befektetők elégedettsége (közigazgatás, adózás), és akadnak olyanok, ahol az átlagnál jobb eredmények születtek (infrastruktúra, munkajog, támogatások, fizetési fegyelem). Néhány esetben viszont a régiós átlag alatti a magyarországi befektetők elégedettsége (korrupció, közbeszerzések).
- A munkaerő-piaci feltételek terén a szakemberhiány Magyarországon a régiós átlagnál is erősebben nőtt.
- Az adott ország melletti befektetői elkötelezettség közelebb került a régiós átlaghoz (83 százalék), de még elmarad az élen járó országokétól, ahol 90 százalék fölötti ez az arány.
- A preferált befektetési célok rangsorában Magyarország megőrizte kilencedik helyét a 20 vizsgált ország közül.

→ 39. oldal

Nemzetgazdaság kilátásai 2016-ra

javulásra és romlásra számító válaszok egyenlege, százalékpontban

Megjegyzések jelen fejezethez

A ábrákon szereplő számadatok az adott válasz százalékos részarányát jelölik az összes válaszadóhoz viszonyítva. A 100-ból hiányzó rész a semleges válaszok (kielégítő, változatlan) részaránya (az ábrákon ez a középső, fehér szakasz).

Az ábráknál zárójelben szereplő számok (pl. → 1.1) az „A” mellékletben található részletes táblázatok számozására utal.

Jelmagyarázat:

jó	kielégítő	rossz
javul	változatlan	romlik
nő	változatlan	csökken

I. Gazdasági helyzet és várakozások

1. Gazdasági helyzet, várakozások 2016-ra

Nemzetgazdaság

Az ország jelenlegi gazdasági helyzetét az ideai felmérésben csaknem minden harmadik vállalat jónak ítélte, rossznak pedig csak minden hatodik. Ennyire kedvező arányt 2005 óta nem mértünk. A jó hangulat egybeesik a makrogazdasági adatokkal: A tavalyi növekedési ráta 2,9 százalékot ért el, ami valamivel magasabb volt, mint a legtöbb előrejelzés szerint. A DUIHK a tavalyi Konjunktúrajelentésben három százalékos növekedést prognosztizált.

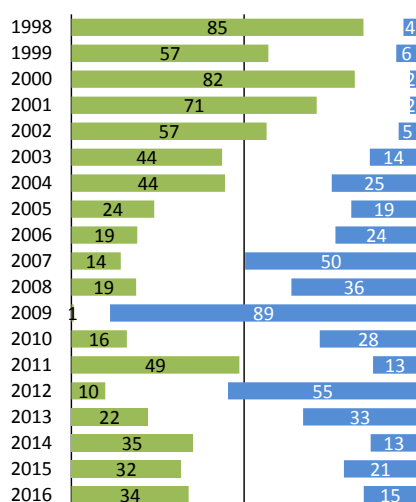
Az ideai évre is derűlátással tekintenek a cégek: 34 százalékuk ismét javulásra számít, rosszabb gazdasági kereteket csupán 15 százalékuk valószínűsít. Ennél jobb arányt utoljára a válság utáni 2011-es évben végzett felmérésünkben láttunk.

Saját ágazat és vállalat

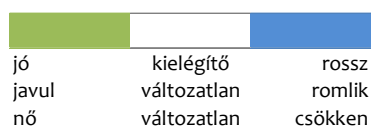
A saját vállalat tekintetében is a legjobb hangulatot tapasztaltunk 2005 óta: a válaszadók 52 százaléka értékeli jónak és csupán 7 százalékuk rossznak a saját üzleti helyzetét. Ilyen magas szinten valamelyest kisebb mozgástér van a további fejlődésre: 2016-ban a válaszadók 42 százaléka számít a saját üzleti helyzet javulására és csupán 10 százalékban számolnak romlással.

A felmérés alapján számszerűleg is igazolható, hogy a saját üzleti helyzet és a nemzetgazdaság egészének megítélése szoros összefüggést mutat. Azon cégek körében, akik a nemzetgazdaságra a helyzet javulásával számolnak, a saját üzlet javulását 68% várja (teljes minta: 42%). És fordítva: akik a saját üzleti helyzetben javulást várnak, 55% százalékban a nemzetgazdaságra nézve is javulásra számítanak (teljes minta: 31%). Ez az összefüggés gyakorlatilag minden konjunkturális kérdésre kimutatható, és a beruházási és foglalkoztatási tervekben is megmutatkozik (ld. a következő bekezdésben).

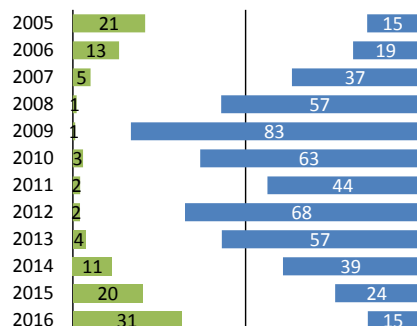
Nemzetgazdasági kilátások (→ 1.2)

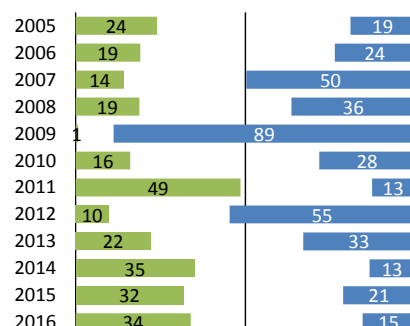
Gazdasági helyzet és várakozások 2005 – 2016

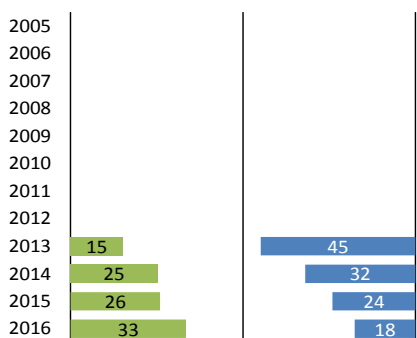
Nemzetgazdaság helyzete (→ 1.1)

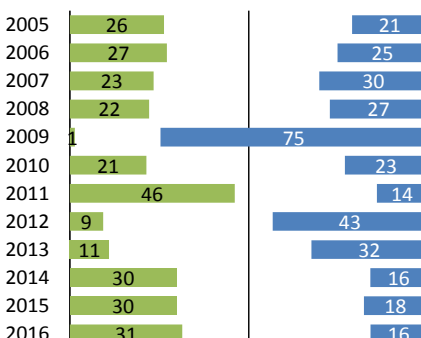
Nemzetgazdaság kilátásai (→ 1.2)

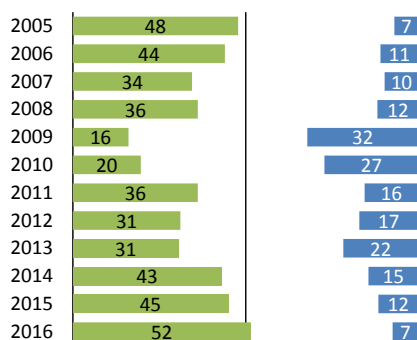
Saját ágazat helyzete (→ 1.3)

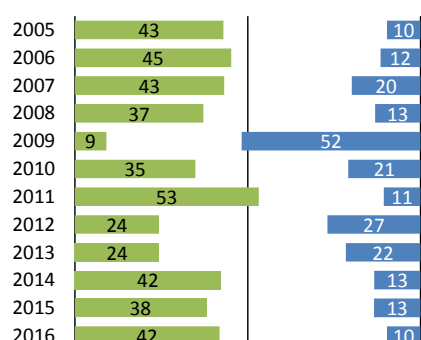
Saját ágazat kilátásai (→ 1.4)

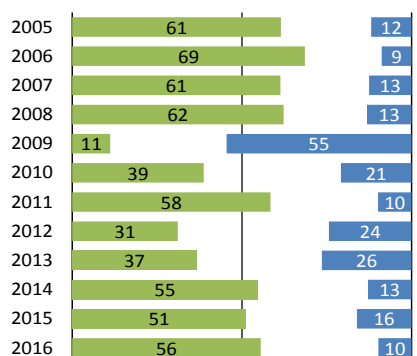
Saját üzleti helyzet (→ 1.5)

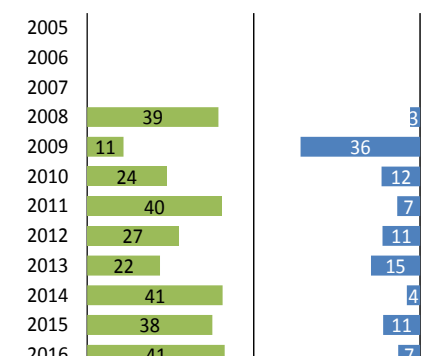
Saját üzleti várakozások (→ 1.6)

Teljes árbevétel várt alakulása (→ 1.7)

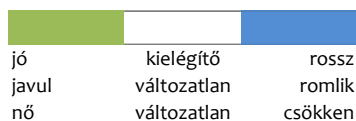

Export-árbevétel várt alakulása (→ 1.8)

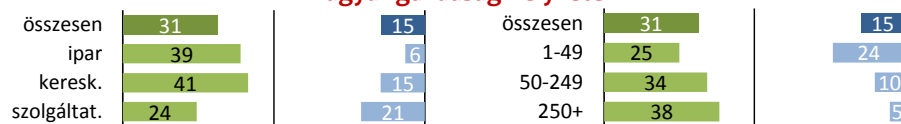

ágazat szerint *

létszám szerint

magyar gazdaság helyzete

magyar gazdaság kilátásai

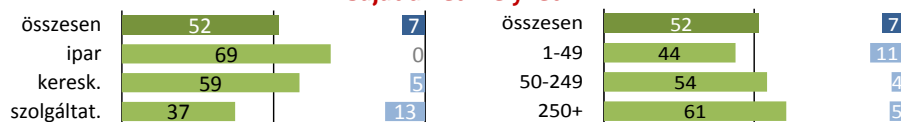
saját ágazat helyzete

saját ágazat kilátásai

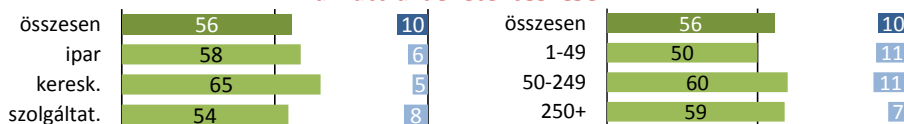
saját üzleti helyzet

saját üzleti kilátások

várható árbevétel összesen

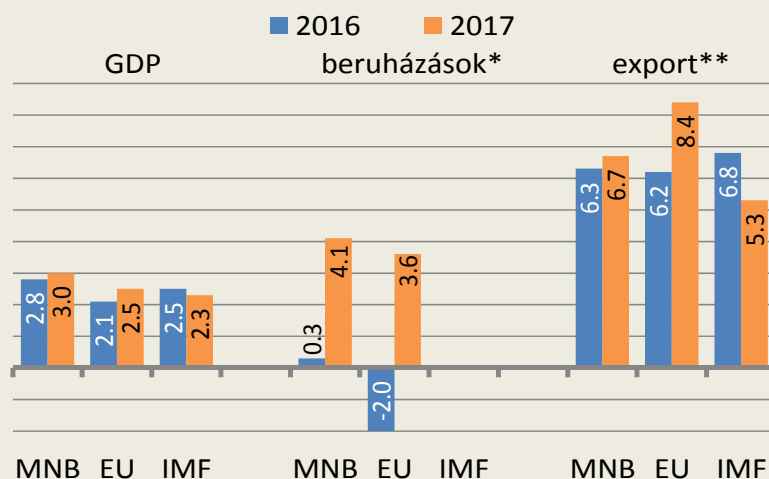
várható export-árbevétel

* ipar: csak feldolgozó ipar (energia-/vízellátás és építőipar nélkül). kereskedelem: kis-, nagy- és külkereskedelem

Előrejelzések a magyar gazdaságra

volumenváltozás az előző évhez, százalékban

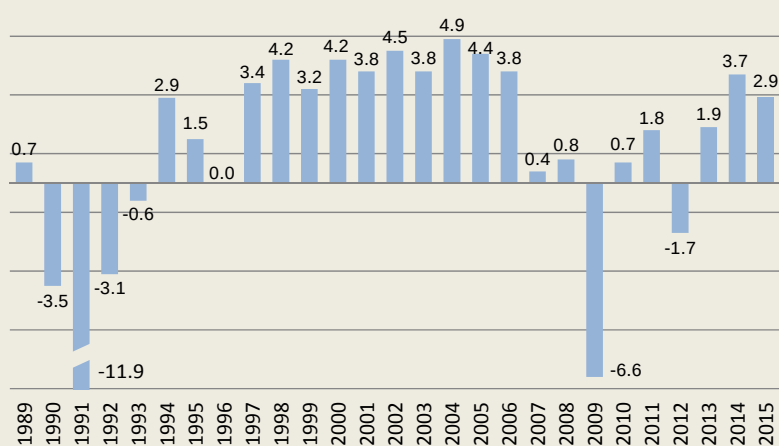

* bruttó állóeszköz felhalmozás. ** áruk és szolgáltatások

Forrás: MNB (Inflációs jelentés, 2016. március), EU: Európai Bizottság (Téli előrejelzés, 2016. február), IMF: Nemzetközi Valutaalap (World Economic Outlook, 2015. október)

A magyar gazdasági növekedés üteme

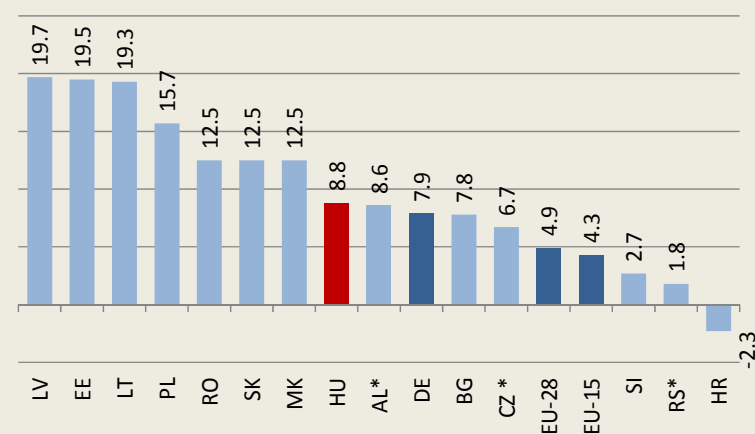
A bruttó hazai termék volumenváltozása az előző évhez, százalékban

Forrás: KSH

A GDP volumenváltozása 2010 és 2015 között

százalék

* előzetes

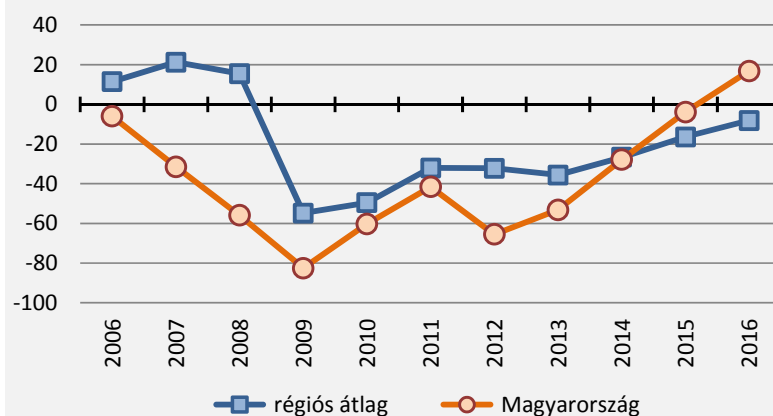
Forrás: Eurostat

Közép-kelet-európai kitekintés

A magyar gazdaság kedvező alakulása nemzetközi összehasonlításban is kimutatható. Az idén a hazai vállalatvezetők véleménye a nemzetgazdaság állapotáról újra jobb a régiós kollegáikénál, ebben a kérdésben Magyarország már a 6. helyen szerepel a 16 ország közül – 2012-ben még a 12. helyen volt. A saját üzleti helyzet tekintetében először sikerült felülmúlni a régiós átlagot. Az idei évre vonatkozó üzleti várakozások esetében valamelyest csökkent a korábbi években mért hátrány a többi országgal szemben. A balti államokban, Lengyel- és Csehországban nagyon derűlátóan tekintenek az idei évre a vállalatvezetők, de ez igaz egyes délkelet-európai államokra, például Bosznia-Hercegovinára vagy Romániára is.

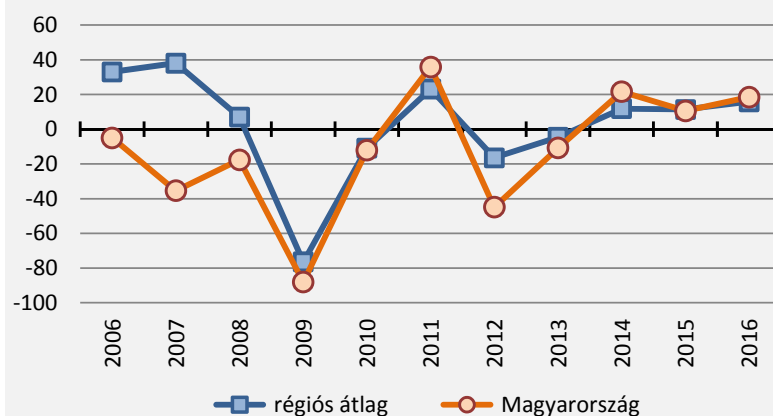
Nemzetgazdaság jelenlegi helyzete

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

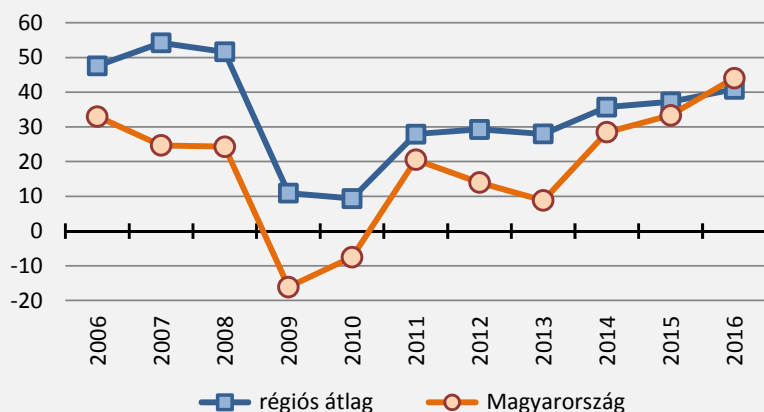
Nemzetgazdaság kilátásai

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

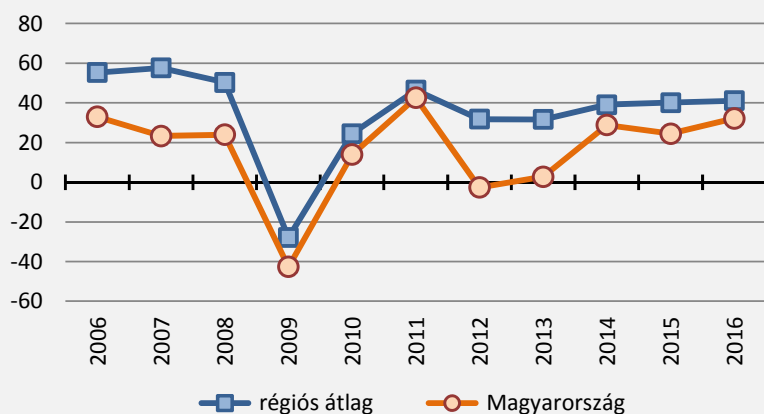
Saját vállalat jelenlegi helyzete

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

Saját vállalat üzleti kilátásai

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

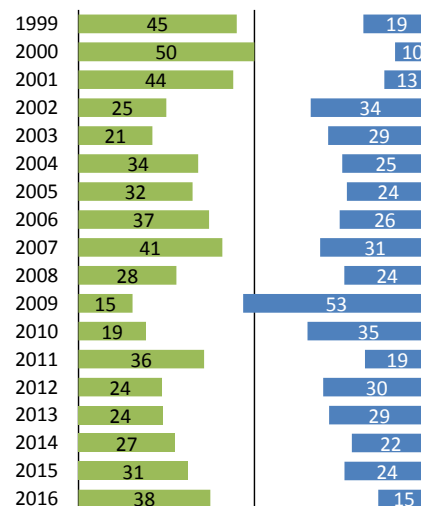
2. Beruházási és foglalkoztatási tervek

Bővülő beruházásokra lehet számítani

A derűlátó konjunkturális kilátások tükröződnek az emelkedő beruházási tervekben is. A válaszadók 38 százaléka tervezi a beruházások növelését és mintegy fele (48%) az előző évihez hasonló beruházásokat tervez. A pozitív és negatív válaszok mérlege a legjobb eredményt mutatja 2001 óta.

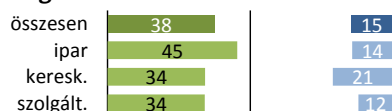
A felmérés eredményei azt igazolják, hogy a beruházásokat elsősorban a jövőbeni gazdasági viszonyokról kialakult vélemények határozzák meg. Ezért nem meglepő, hogy különösen nagy a beruházási hajlandóság azok körében, akik a saját és az általános gazdasági helyzetet és a kilátásokat jónak, ill. javulónak ítélik. Ezeknél a cégeknél a beruházásokra vonatkozó pozitív és negatív válaszok egyenlege (40-50 százalékpont) lényegesen jobb, mint a teljes mintában (23 százalékpont).

Beruházási tervek (→ 1.10)

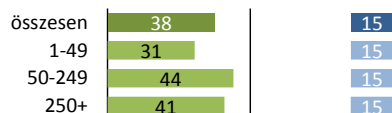

Beruházási tervek (→ 1.10)

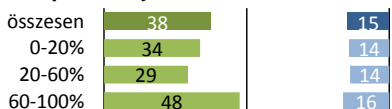
2016 ágazat szerint

2016 létszám szerint

2016 export-hányad szerint

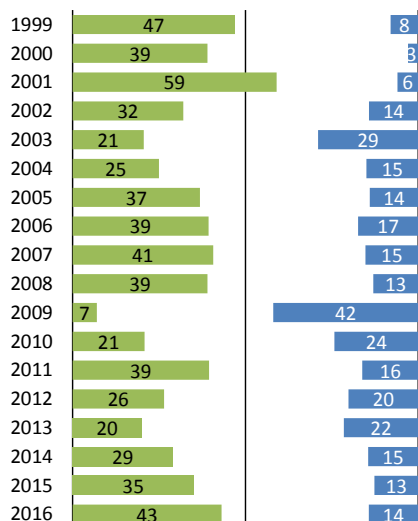
Ágazati megközelítésben megállapítható, hogy a feldolgozóipar átlagon felül hajlik a beruházási kiadások növelésére.

Foglalkoztatási tervek

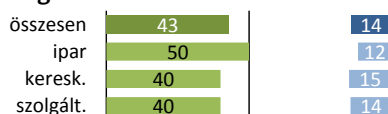
A felmérés adatai szerint a válaszadók 43 százaléka tervezi a dolgozói létszám bővítését 2016-ban, csak 14 százalékuk tervez létszám-leépítést. A pozitív és negatív válaszok mérlege a legjobb eredményt mutatja 2001 óta.

A beruházási hajlandósághoz hasonlóan, az újabb munkahelyek létrehozására vonatkozó hajlandóság is erősebb a feldolgozóiparban, mint a többi ágazatban.

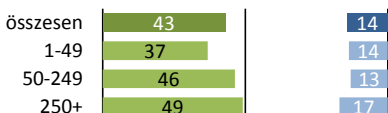
Foglalkoztatási tervek (→ 1.9)

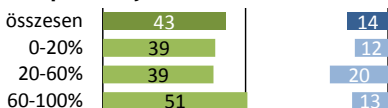
2016 ágazat szerint

2016 létszám szerint

2016 exporthányad szerint

Beruházási és foglalkoztatási tervek összehasonlítása

A beruházási tervek nem minden esetben esnek egybe a foglalkoztatási tervekkel. A beruházások növelése csupán az érintett vállalatok kétharmadánál jár a foglalkoztatás növelésével is. Másrészt a beruházási kiadásai nem változtató vállalatok 29 százaléka tervezi a létszám-bővítést. Ennek az az egyik oka, hogy a piaci igények változása-ihoz – bizonyos kereteken belül – a dolgozói létszám rugalmas módosításával is lehet igazodni.

Beruházások alakulása Magyarországon

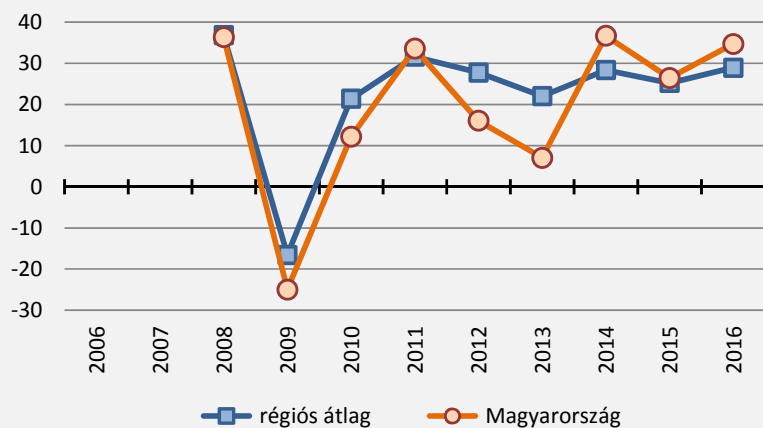
volumenváltozás az előző évhez, százalékban

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mezőgazdaság	-25.5	6.8	-1.9	12.4	18.9	-29.3
feldolgozóipar	9.4	24.2	4.9	3.1	9.6	-6.0
energia- és gázellátás	10.6	-8.1	-38.6	-17.4	9.2	21.0
építőipar	-6.2	-21.0	-9.3	21.3	24.5	-7.6
kereskedelem	-6.1	-4.1	-2.5	3.3	5.5	-8.8
szállítás, raktározás	-12.5	-23.3	-2.4	19.7	41.3	2.0
turizmus, vendéglátás	-3.0	-11.4	-6.4	12.3	34.8	-17.9
információ, kommunikáció	-4.6	-14.3	10.9	-8.3	13.3	7.6
pénzügyek, biztosítás	4.4	-18.4	-37.3	-3.9	-20.3	7.8
ingatlangazdálkodás	-17.1	-20.4	-5.1	-19.1	16.9	-6.9
nemzetgazdaság összesen	-5.1	-4.5	-5.2	6.9	19.4	0.6

Forrás: KSH

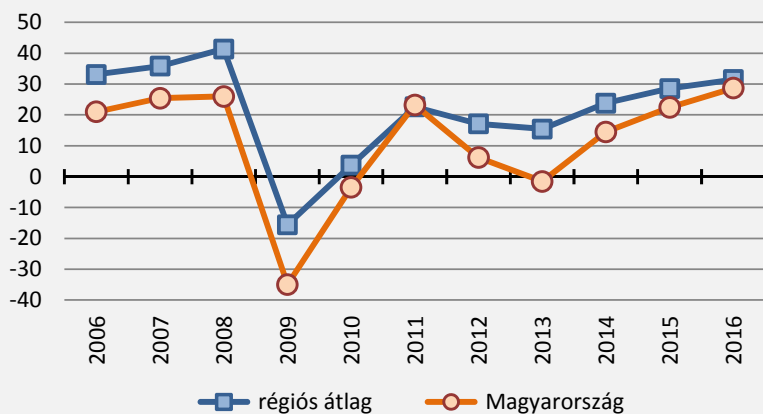
Export-árbevétel alakulása

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

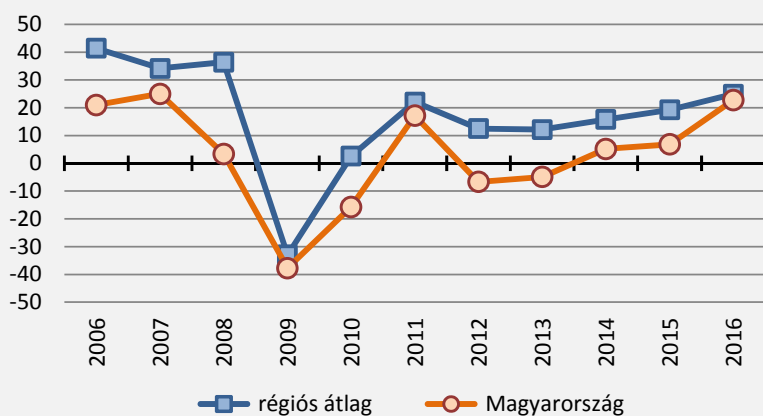
Foglalkoztatási tervek

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

Beruházási tervek

(a pozitív és negatív válaszok egyenlege, százalékpont)

II. Üzleti környezet

Megjegyzések jelen fejezethez

Az egyes tényezőkkel való elégedettséget 1-től ('nagyon elégedett') 5-ig ('nagyon elégedetlen') skálán minősíthették a válaszadók.

Jelmagyarázat:

Az ábrákon feltüntetett számadatok az adott értékre (1-5) adott válaszok százalékos részarányát jelölik. A 100-ból hiányzó rész a semleges válaszok (3) aránya – az ábrákon ez a középső, fehér szakasz. Ahol sorrendet mutatunk be, az adott válaszok (1-5) átlagát vettük alapul.

Az idei felmérés szerint több területen javult a gazdaságpolitikai feltételrendszer, a munkaerő-piac tekintetében azonban több kérdésben kevésbé elégedettek a befektetők, mint tavaly.

Az üzleti környezet alatt a vállalati működést befolyásoló gazdaságpolitikai, szabályozási és általános piaci feltételrendszert értjük. Elemzéseinkben különösen a következő területeket vizsgáljuk:

» Munkaerő-piac

Ide tartozik pl. a képzettség, a termelékenység, a dolgozók motiváltsága, a munkaerő-költségek, a munkajog, az oktatási rendszer vagy a szakemberek rendelkezésre állása.

» Operatív működési környezet

Ez alatt azokat a tényezőket értjük, amelyek közvetlenül érintik a vállalat termelési vagy szolgáltatási tevékenységét, pl. a költségszint és -szerkezet, az infrastruktúra, a helyi beszállítók, a fizetési fegyver vagy a kutatási és fejlesztési feltételrendszer.

» Gazdaságpolitikai keretfeltételek

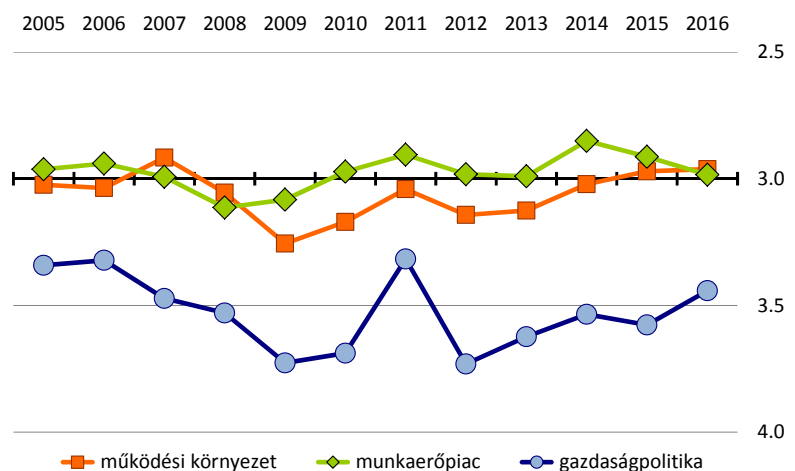
Ez a terület azokat a feltételeket tartalmazza, amelyeket az állam közvetlenül szab meg, pl. közigazgatásban, az adózás terén, a jogalkotás és -alkalmazás, a támogatási rendszer, a gazdaságpolitika kiszámíthatósága, a közbeszerzési rendszer vagy a korrupció elleni fellépés.

Mi történt 2011/2012-ben?

A hosszú távú trendvonalakon számos esetben éles törés figyelhető meg 2011-2012 körül: 2011-ben gyakran meglepően pozitív válaszok születtek, amit 2012-ben – hasonlóan meglepő módon – feltűnően negatív fordulat követett. Ezt a jelenséget azzal lehet magyarázni, hogy 2011 elején nagy derűlátás uralkodott a vállalatok körében. Egyrészt a 2008-2010 közötti válság után gyors gazdasági fellendülésre számítottak. Másrészt a 2010 tavaszán történt kormányváltás nagy várakozásokat keltett egy vállalatbarát gazdaságpolitika iránt. Ez együttesen igen derűlátó hangulatot teremtett 2011 elején. A kedvező változások azonban nem a remélt gyorsasággal következtek be – az emiatt érzett csalódás magyarázza a 2012 tavaszán készült felmérésben tapasztalt borúlátó válaszokat.

Elégedettség az üzleti környezet összetevőivel * (→2)

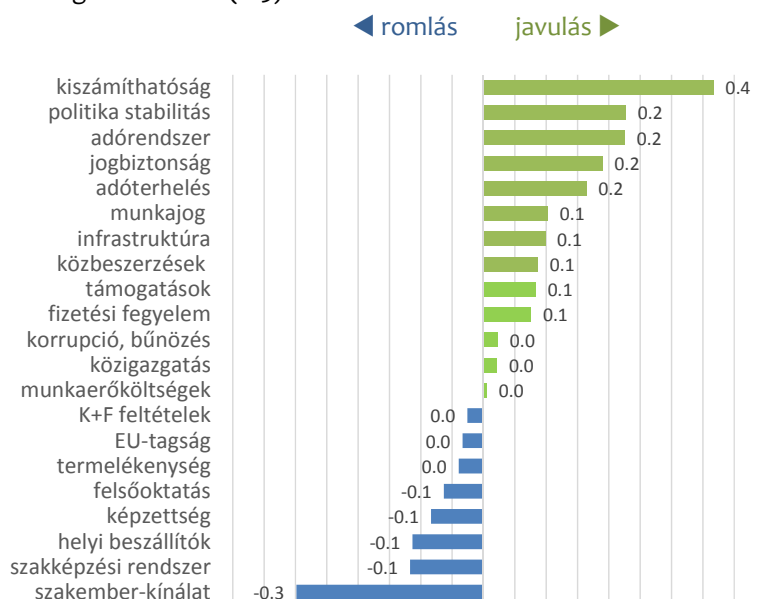
1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen

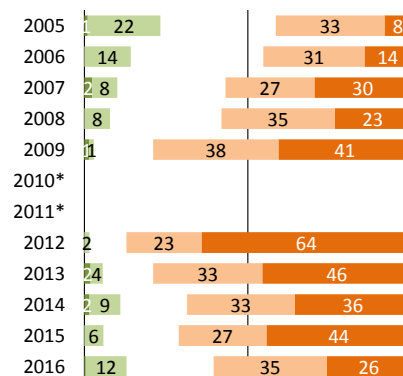
* Az egyes összetevőkhöz tartozó tényezőket ld. az A. mellékletben a 2.A-C táblázatokat.

Az üzleti környezet megítélésének változása 2016 / 2015

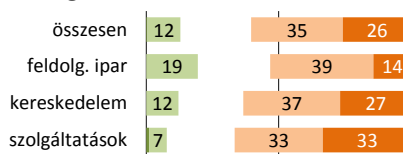
az átlagos értékelés (1–5) változása

Kiszámíthatóság (→ 2.8)

2015 ágazat szerint

* 2010/2011-ben a kérdés technikai okokból nem szerepelt a kérdőívben.

1. Gazdaságpolitikai környezet

Kedvező irányba mozdult el az elégedettség több olyan tényező esetén, amely az elmúlt években folyamatosan heves vállalati kritikák tárgya volt. Ide tartozik a jogbiztonság, a gazdaságpolitika kiszámíthatósága, valamint a politikai és szociális stabilitás. Ez ugyan még távolról sem eredményez egy általánosan jó értékelést, de a tendencia biztató.

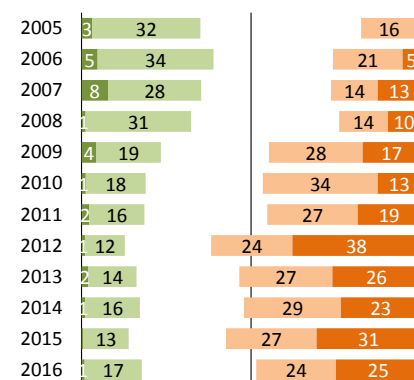
Ugyanakkor továbbra is maradt néhány terület, ahol nem tapasztalnak előrehaladást a cégek, nevezetesen a korruptió, a közbeszerzések átláthatósága és a bürokrácia tekintetében.

Stabilitás, biztonság, kiszámíthatóság

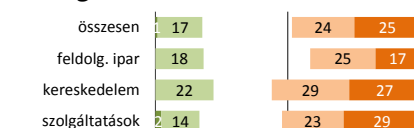
A jogbiztonság, a gazdaságpolitikai kiszámíthatóság, valamint a politikai és szociális stabilitás megítélése jelentősen javult a tavalyi eredményekhez képest. Az elégedetlenség csökkenésének oka mindenekelőtt abban kereshető, hogy a megelőző felmérés óta a vállalatokat alig érték (negatív) gazdaságpolitikai „meglepetések”. Az 2015. évi felmérést pl. valamelyest beárnyékolta az éppen a felmérés idején folyó vita az EKÁER-ről, ami számos vállalatot hátrányosan érintett.

Öröndetes, hogy némileg javult a jogbiztonsággal kapcsolatos vélemények. Figyelemreméltó, hogy a kisvállalatokat jobban sújtja a jogbiztonság elégtelen szintje, mint a közepes és nagyvállalatokat.

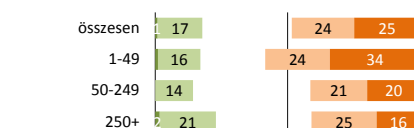
Jogbiztonság (→ 2.6)

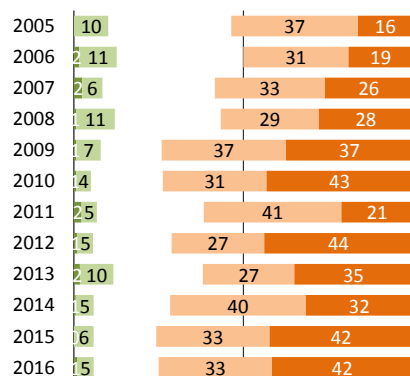
2016 ágazat szerint

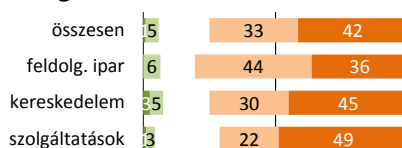
2016 létszám szerint

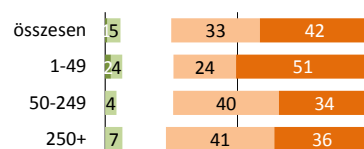
Korrupció (→ 2.9)

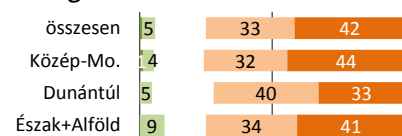
2016 ágazat szerint

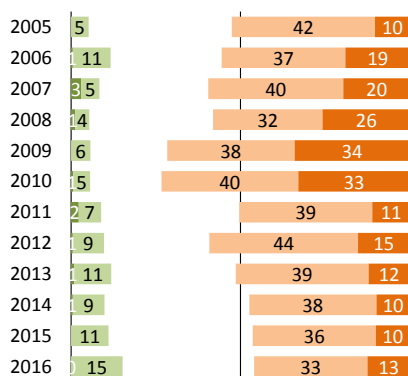
2016 létszám szerint

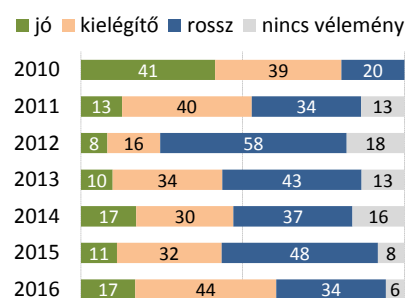
2016 régió szerint

Közigazgatás (→ 2.2)

A kormány munkája (→ 5)

A vállalatok a politikai és társadalmi stabilitást is érezhetően jobbnak ítélték az idén, mint a tavalyi felmérésben, az elégedetlenek aránya 56 százalékról 41-re csökkent, ugyanakkor az elégedettek aránya továbbra is csak 19 százalék.

A kormány munkáját „általánosságban” jobban értékelték az idén, ami elsősorban a „rossz” táborból a „kielégítő” táborba történt elmozdulásnak köszönhető.

A javuló eredmények ellenére meg kell állapítani, hogy az említett területeken a válaszadók többsége még mindig elégedetlen a jelenlegi helyzettel: a stabilitás tekintetében 41 százalék, a kiszámíthatóság esetén 60 százalék az elégedetlenek aránya.

Korrupció, közbeszerzések, bürokrácia

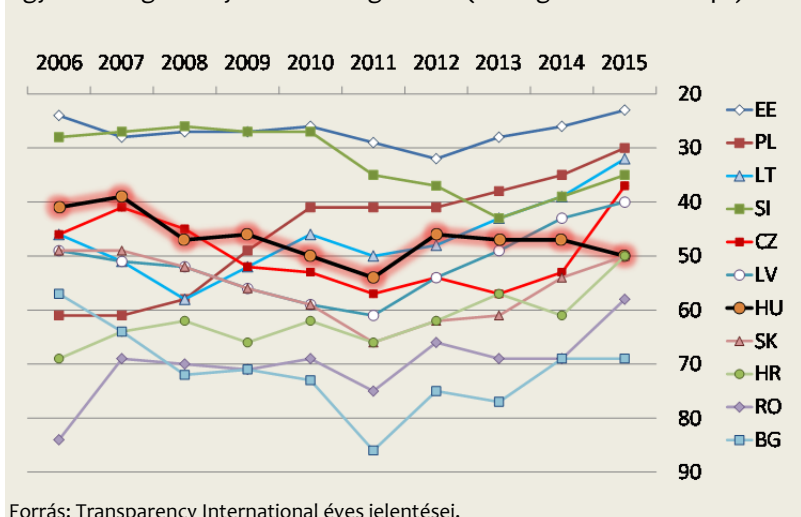
Nem javult a korrupció, a közbeszerzések átláthatósága és a bürokrácia megítélése. Továbbra is négy vállalat közül három elégedetlen a korrupció visszaszorításával, az átláthatóság területén ez az arány 64 százalékos. A korrupció a felmérés szerint nem egy szűk körben tapasztalt jelenség, hiszen az elégedetlenség tekintetében nem mutatkozik érzékelhető különbség a vállalatok mérete, ágazata vagy székhelye szerint.

A közbeszerzések esetén az átláthatóság hiánya a felmérés szerint a kisebb vállalatokat nagyobb mértékben sújtja, mint a közepes vagy nagyvállalatokat, a kereskedelmi és szolgáltató cégeket jobban, mint az ipariakat.

A bürokrácia csökkentése a megkérdezett vállalatok megítélése szerint nem haladt előre, mert az eddig hozott pozitív intézkedések hatását gyakran más területen jelentkező plusz-terhek „ellensúlyozzák”.

„Korrupció-érzékelési Index” (CPI)

Egyes országok helyezései a rangsorban (1. = legkevésbé korrup)

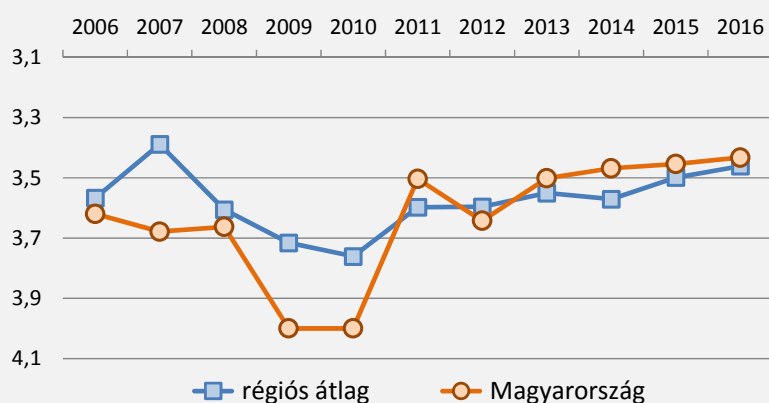
Forrás: Transparency International éves jelentései.

Közép-kelet-európai kitekintés

A magyarországi elégedettség mértéke a közigazgatás, a kiszámíthatóság és a jogbiztonság tekintetében nagyon közel esik a térség átlagához. A három kérdésben nagyfokú elégedetlenség uralkodik mindegyiknél Délkelet-Európa országaiban, miközben viszonylag jó a helyzet a balti államokban, Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában. A politikai és szociális stabilitás vonatkozásában nem meglepő zuhanást tapasztaltunk Lengyelország esetén, amely tavaly ebben a kérdésben még a térség második legjobb eredményét mutatta fel, az idén pedig – az év végi parlamenti választásokat követően – a 16 vizsgált ország közül már csak a 11. helyen szerepel.

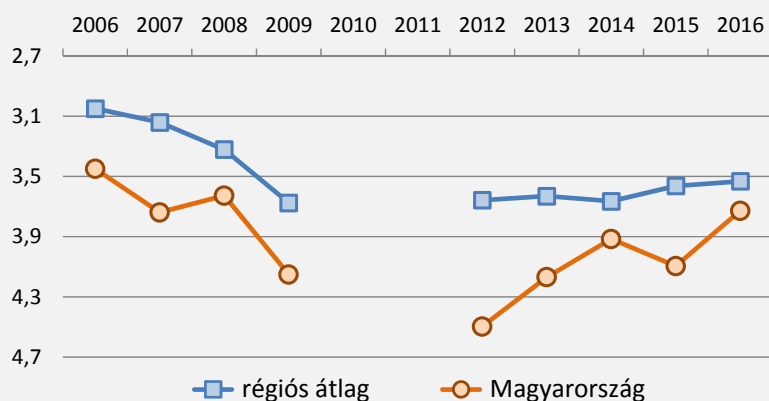
Közigazgatás hatékonysága

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

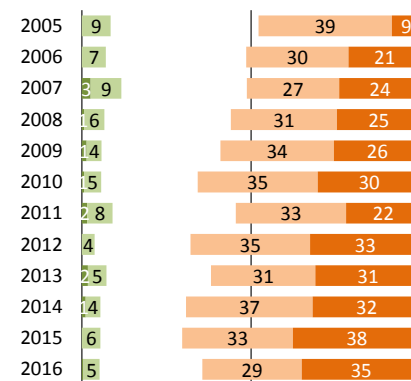
Gazdaságpolitika kiszámíthatósága

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)*

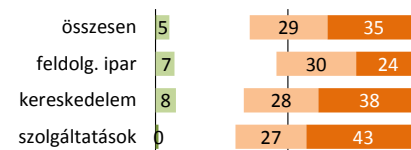

* A kérdés 2010-ben és 2011-ben technikai okok miatt nem szerepelt a felmérésben.

Közbeszerzések átláthatósága (→ 2.7)

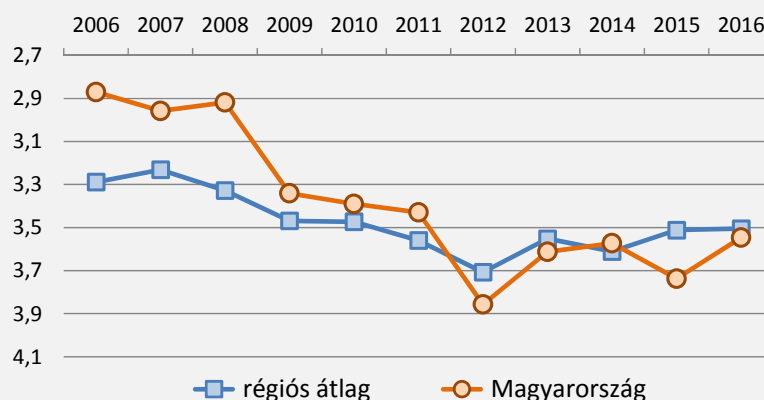

2016 ágazat szerint

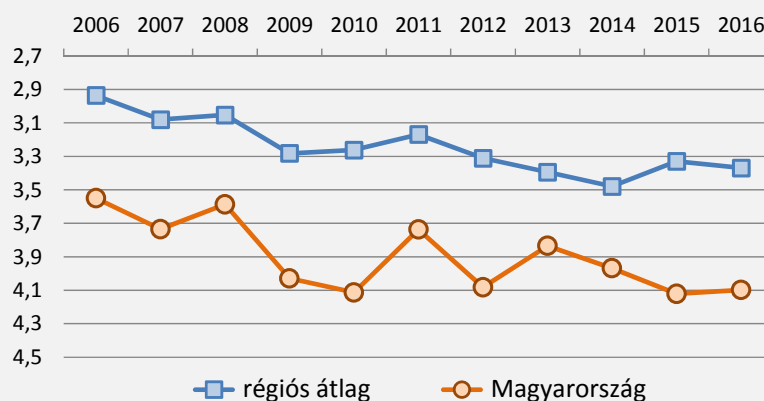
Jogbiztonság

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

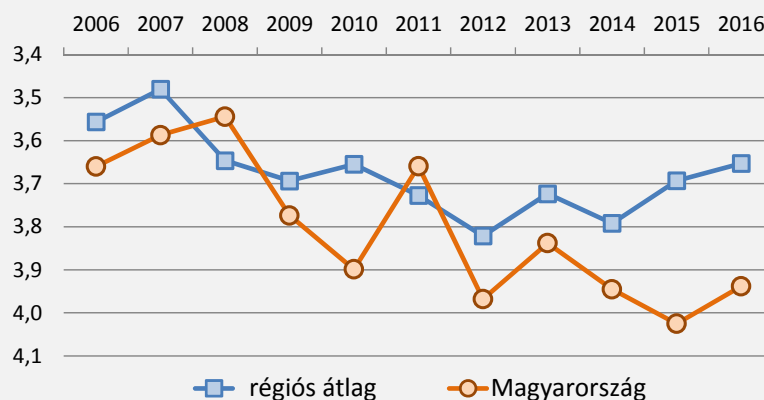
Korrupció és bűnözés elleni fellépés

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

Közbeszerzések átláthatósága

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

2. Adózás, támogatások

Adórendszer

Az adórendszert és az adóhatóságokat 2016-ban kevesebben ítélik meg negatívan, mint az előző évben, de még így is elégedetlen minden második vállalat, csupán minden tízedik nyilatkozott elégedetten. Ágazatok szerint a szolgáltatási szektorban nagyobb az elégedetlenség, mint a feldolgozóiparban vagy a kereskedelemben, nagyság szerint pedig különösen a kisebb vállalatoknál jelent nagyobb gondot az adózás eljárás- és intézményrendszere.

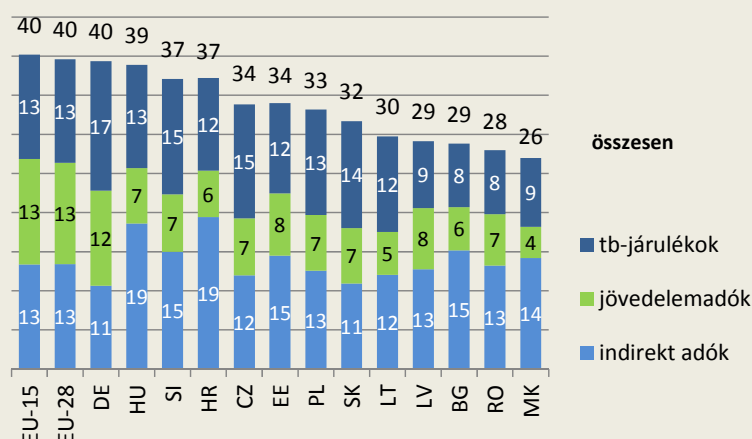
Adóterhelés

Szintén javult az adóterhek megítélése, az elégedetlen vállalatok aránya már „csak” 44 százalékos, ezzel szemben már minden ötödik vállalat elégedetten nyilatkozott. Ez azért is figyelemre méltó, mert 2015-ben és 2016-ban gyakorlatilag nem került sor érdemi adócsökkentésre, a javuló hangulat oka inkább az adózás terén érezhető konszolidáció a korábbi évek gyakori és néha jelentős változásaihoz képest. Hasonlóan, mint az adóigazgatás esetében, az adóterheket is a kisebb cégek érzik jobban, mint a közepes és nagyvállalatok.

Kiemelt adópolitikai intézkedések 2016

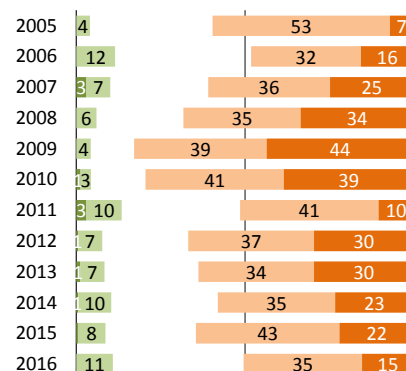
- » a személyi jövedelemadó kulcsa 16%ról 15%ra csökken
- » csökkent a különböző állami közszolgáltatások díja és illetéke, egyes tételek megszűntek

Adóterhelés a GDP százalékában, 2015

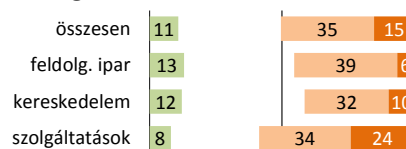

összesen: current tax burden / total economy;
indirekt adók: taxes linked to imports and production (incl. áfa);
tb-járulékok: net social contributions;
jövedelemadók: current taxes on income and wealth (direct taxes)
 Forrás: Európai Bizottság, 2016. téli előrejelzés / AMECO adatbázis

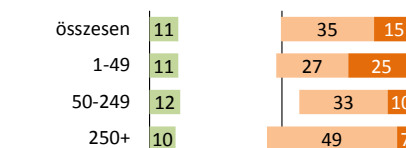
Adórendszer, adóigazgatás (→ 2.3)

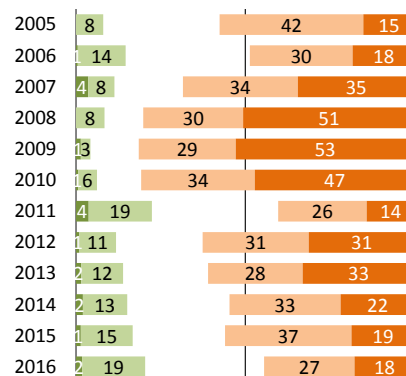
2016 ágazat szerint

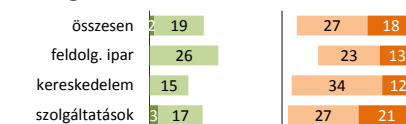
2016 létszám szerint

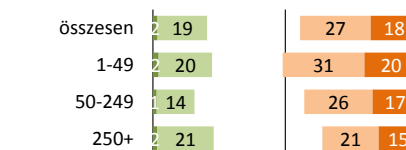
Adóterhelés (→ 2.4)

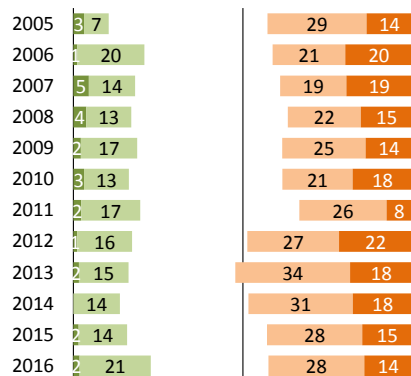
2016 ágazat szerint

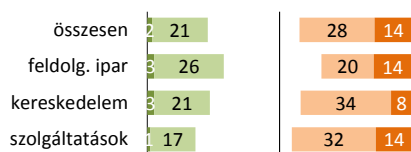
2016 létszám szerint

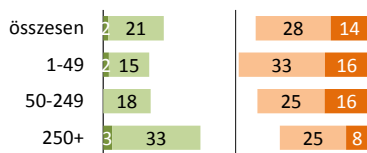
Hozzájárás támogatásokhoz (→ 2.5)

2016 ágazat szerint

2016 létszám szerint

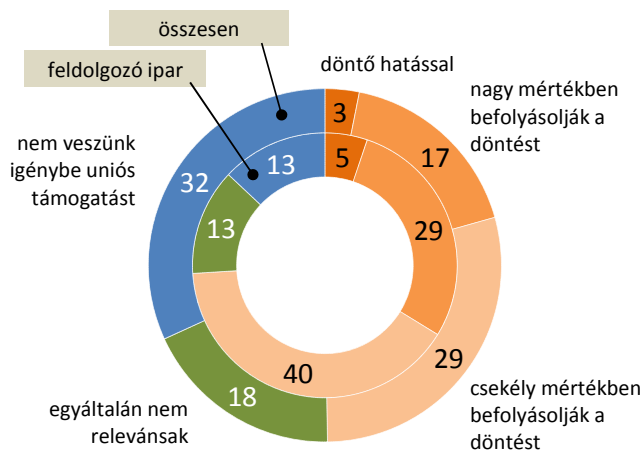
Unió támogatásai

A támogatásokhoz való hozzájárulás az idei felmérésben javult tavalyhoz képest. Ez összefügg az uniós források 2015 során gyorsított odaítélésével, részben a 2007 – 2013 közötti pénzügyi ciklus maradvány-pénzeinek elköltése, részben az új, 2014-2020 közötti ciklus első pályázatainak megnyitása révén.

A felmérés szerint elsősorban a nagy cégek tudnak élni a pályázati lehetőségekkel, a kisebb cégek nem érzik kielégítőnek a hozzájárulást ezekhez a forrásokhoz.

Az idén másodszor mértük fel, hogy milyen hatással van az uniós pályázati pénzekhez való hozzájárulás a beruházási döntésekre. A teljes mintában a vállalatok ötöde jelezte, hogy az uniós/állami támogatások döntően vagy nagy mértékben befolyásolják a beruházási döntéseket, a feldolgozó iparban minden harmadik vállalat számára fontos a szubvenció. Ezek az arányok ugyan némileg kisebbek, mint a tavalyi felmérésben (23 ill. 42%), de azt igazolják, hogy a támogatásoknak továbbra is fontos szerepe van a beruházási tevékenység szempontjából. A tét vagy a beruházás felfüggesztése, esetleg végleges feladása, vagy pedig annak átirányítása egy másik országba.

Milyen hatással vannak az EU-alapokból nyújtott támogatások az Ön beruházási döntéseire? (→ 6)

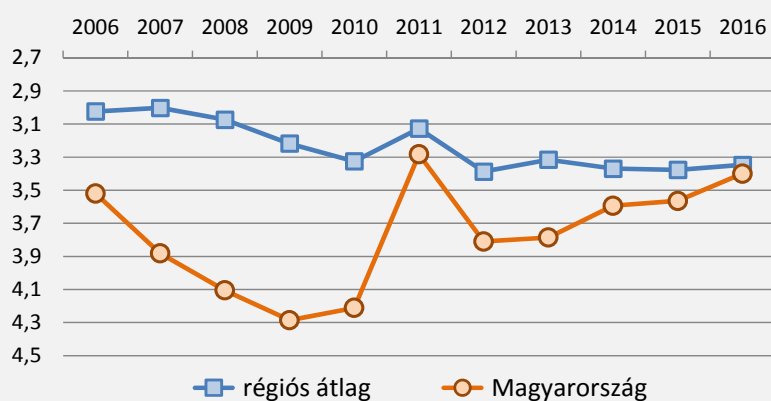

Közép-kelet-európai kitekintés

Az idei felmérésben az hazai adóterhekkel való elégedettség gyakorlatilag elérte a vizsgált 16 ország átlagát, amire a közös nemzetközi felmérések kezdete óta nem volt példa. Hasonlóan, az adóigazgatási rendszer működésével kapcsolatosan a hazai elégedettség az idén már megközelíti a régiós átlagot.

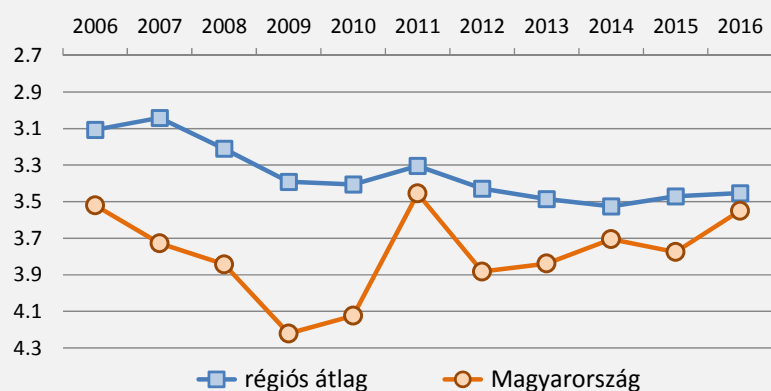
Adóterhelés

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

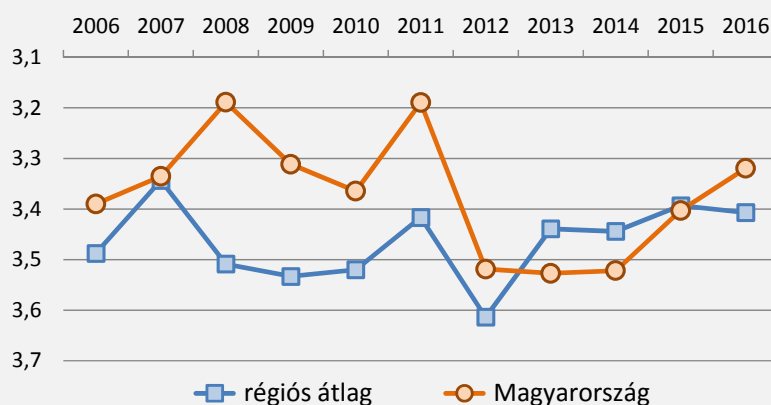
Adórendszer, adóigazgatás

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

Hozzáférés támogatásokhoz

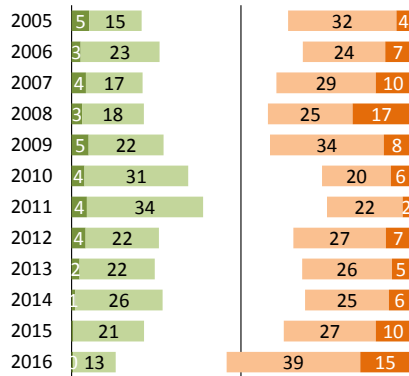
(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

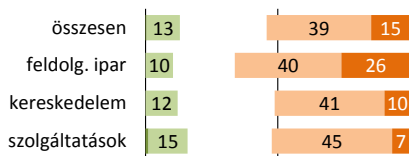
3. Munkaerő-piaci feltételek

A magyar munkaerő-piacon uralkodó feltételeket összességében kevésbé pozitívan értékelik, mint az előző években. Ez aggodalomra ad okot, hiszen a magyarországi gazdasági feltételrendszer legfontosabb előnye volt, és marad ma is, a munkaerő-potenciál versenyképessége.

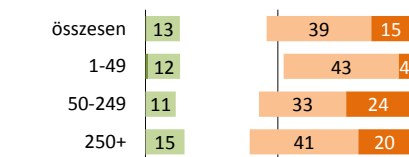
Szakember-kínálat (→ 2.21)

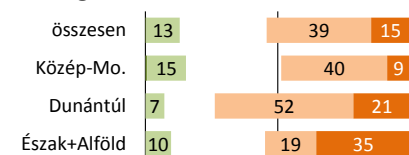
2016 ágazat szerint

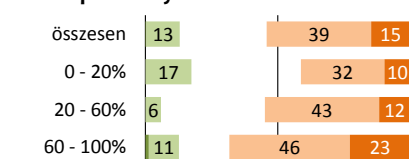
2016 létszám szerint

2016 régió szerint

2016 exporthányad szerint

Növekvő szakemberhiány

A 2016-os felmérésben mindenekelőtt a szakemberek rendelkezésre állásával kapcsolatos elégedettség csökkent jelentősen. A válaszadók 54 százaléka elégedetlen (tavaly: 27 százalék), és már csak 13 százalékuk számára megfelelő a szakember-utánpótlás.

Különösen aggasztó, hogy a szakemberhiány kiemelten jelentkezik a gazdaság gerincét adó nagy, exportra termelő vállalatoknál. A feldolgozóiparban a cégek két harmada elégedetlen. Ez – az ipar földrajzi szerkezete miatt – magyarázza a dunántúli régió különösen gyenge mutatóját is.

Mind a „hiányérzet” magas szintje, mind emelkedő trendje kockázatot jelent a magyar gazdaság számára. Rövidtávon megnehezíti egy emelkedő piaci kereslethez való rugalmas alkalmazkodást és/vagy emelkedő (munka-) költségnyomással jár, ami gyengíti a versenyképességet.

Másrészt, ha tartóssá válna a hiány, negatív irányba befolyásolhatja a vállalatok beruházási terveit is, hiszen megfelelően képzett munkaerő nélkül aligha térül meg egy új beruházás. Ezt jelen felmérésünk is igazolja. A szakember-ellátottsággal elégedett vállalatoknál lényegesen nagyobb a beruházási hajlandóság, mint az elégedetlenek körében. (Ld. az I.2. fejezetet is.)

A Kamara szerint a megfelelő munkaerő-utánpótlás biztosításához elsősorban a következő lépések szükségesek:

- 1.) A képzési rendszerek – szakképzés, felsőoktatás – hozzáigazítása a gazdaság igényeihez, ill. a már megkezdett átalakítások folytatása, esetleg finomhangolása.
- 2.) A képzett munkaerő nyugatra történő elvándorlásának fékezése. Itt a jövedelmi különbségek csökkentése mellett (a piaci versenyképesség által meghatározott kereteken belül) számos más, nem elsősorban anyagi jellegű tényező is fontos szerepet játszik.

Képzés, képzettség

A dolgozók képzettsége tekintetében az értékelés valamelyest romlott, ugyanúgy, mint a felsőfokú- és a szakképzés vonatkozásában.

A képzettség tekintetében – hasonlóan, mint a szakemberhiány esetében – a feldolgozóipar az átlagosnál nagyobb gondokat érez, ami megerősíti az utóbbi kapcsán megfogalmazott gazdasági aggályokat.

A szakképzésben és a felsőoktatásban kezdeményezett reformok a vállalatok megítélése szerint ugyan a megfelelő irányba mutatnak, de még nem tapasztalnak ebből származó, kézzel fogható előnyöket. Maga az oktatási rendszer átalakítása még több ponton „felfutási” nehézségekkel küzd, miközben a vállalatoknál a saját belső szervezetek és folyamatok az új rendszerhez történő hozzáigazítása néhány átállási gondot és többletráfordítást is igényel.

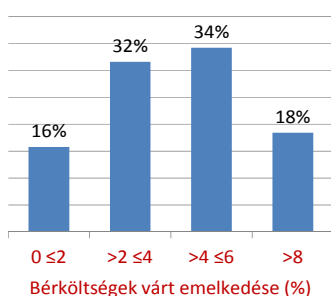
Munkaköltségek, termelékenység

A **költségek és a termelékenység** megítélése alapvetően nem változott, a válaszadók többsége továbbra is elégedett. Az ágazatok közül némileg nagyobb munkaerő-költség-nyomás mutatkozik a szolgáltatási szektorban. Említésre méltó, hogy az elégedettség a Dunántúlon a legalacsonyabb, ami egyértelmű összefüggést mutat az ebben a régióban korábban leírt, átlagon felüli szakemberhiánnyal.

A munkaerő-költségek szintjét tekintve a tavalyinál nagyobb emelkedésre számítanak a cégek. Az idén a vállalatok átlagosan 4,9 százalékos munkaköltség-növekedésre készülnek, a tavalyi 4,3 százalékos után. (A 2015. évi tényleges bruttókereset-növekedés 3,9% volt a versenyszférában.) E téren szoros összefüggés mutatható ki a szakképzett munkaerő kínálata és a költségek emelkedése között, mind országos, mind ágazati szinten.

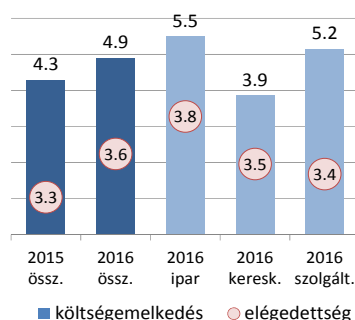
Bérköltségek alakulása (→ 1.11)

az adott sávba eső emelkedést várók aránya

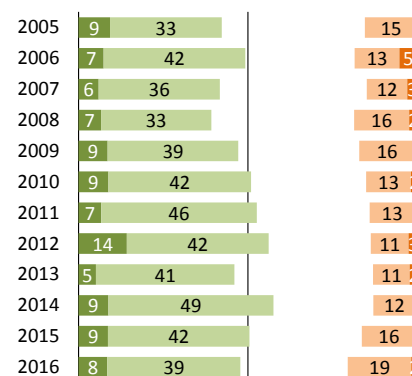

Bérköltségek és szakemberhiány

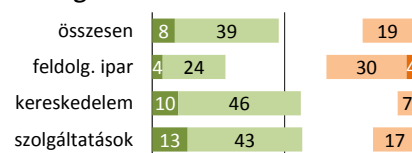
A költségemelés várt mértéke (%) és a szakemberellátással való elégedettség (1=nagyon elégedett, 5=nagyon elégedetlen)

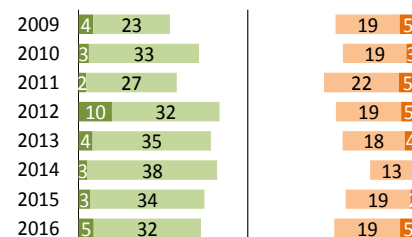
Dolgozók képzettsége (→ 2.17)

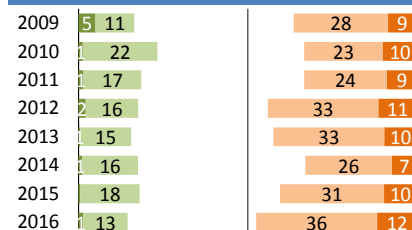
2016 ágazat szerint

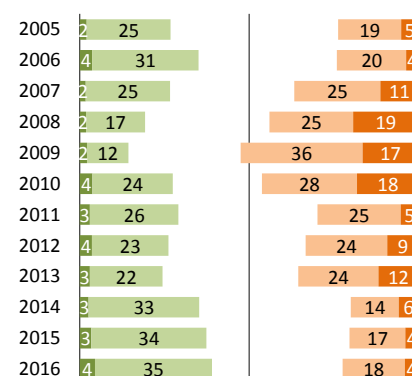
Felsőoktatási rendszer (→ 2.18)

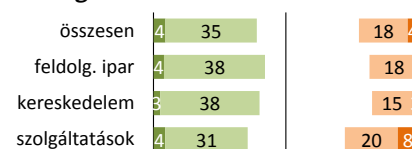
Szakképzési rendszer (→ 2.19)

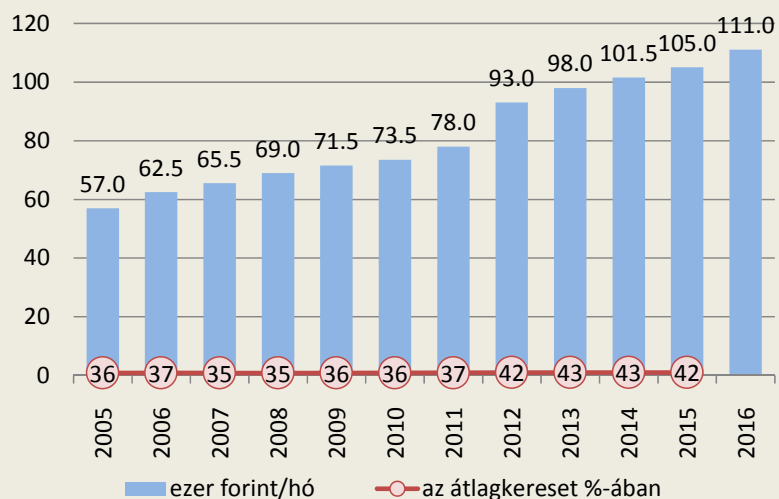
Munkaerő-költség (→ 2.15)

2016 ágazat szerint

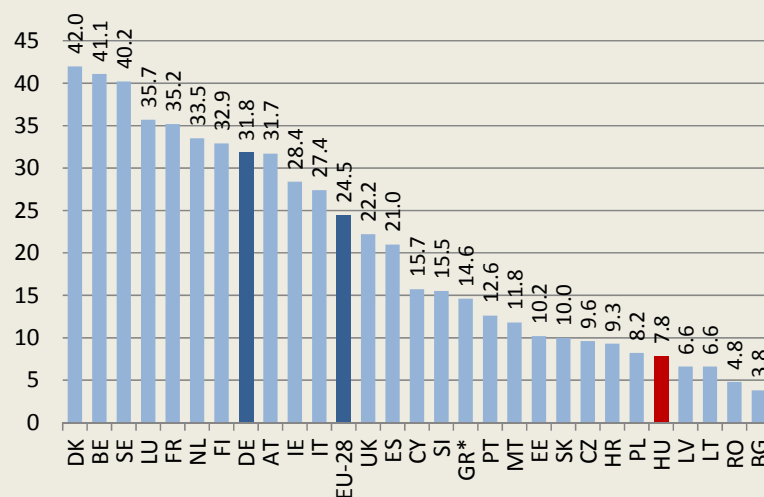
A minimálbér összege 2005-2016

Forrás: KSH

Egy munkaóra jutó munkaköltség (2014) *

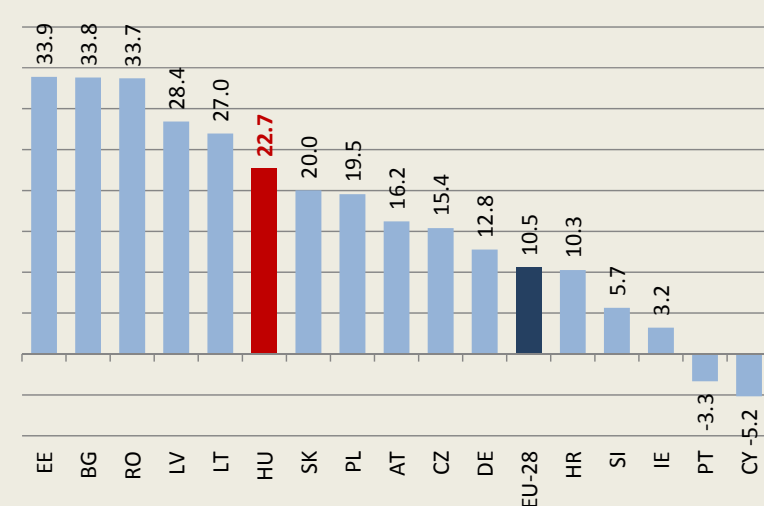
vállalati szféra, euró/óra

* 2013. Forrás: Eurostat

Munkaköltségek indexe

Feldolgozó ipar, változás 2010 és 2015 között (százalék)

Forrás: Eurostat

Munkajogi szabályozás

A 2012-ben bevezetett új Munka Törvénykönyve továbbra is megfelel az üzleti szféra igényeinek, az idén már csaknem minden harmadik résztvevő elégedetten nyilatkozott. A feldolgozóiparban az elégedettség az átlagosnál némileg magasabb, a kereskedelemben pedig valamivel kisebb.

Munkajog rugalmassága (→ 2.20)

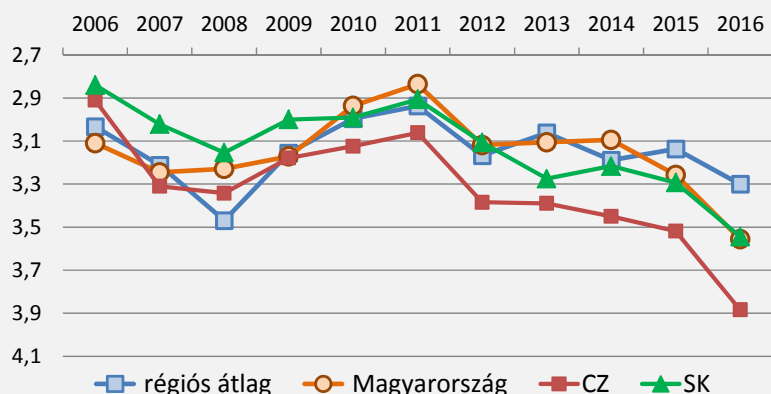
2005	3	14	33	5
2006	3	21	25	12
2007	4	19	21	10
2008	1	22	28	10
2009	4	17	29	13
2010	3	16	26	10
2011	4	20	25	7
2012	1	16	34	12
2013	3	18	17	7
2014	4	23	16	6
2015	3	25	21	4
2016	5	26	18	4

Közép-kelet-európai kitekintés

A szakemberhiány nem kifejezetten magyar probléma, de idehaza valamelyest a régiós átlagon felüli mértékben jelentkezik. A legnehezebb a helyzet Csehországban (69 százalékban elégedetlen, csupán 6 százalékban elégedett), Szlovákiában pedig a probléma hasonló nagyságrendű (56 százalék elégedetlen, 12 százalék elégedett), mint Magyarországon. A felmérés tanúsága szerint a szakember-utánpótlás a legkevesebb gondot a szerbiai és lengyelországi vállalatoknak okozza.

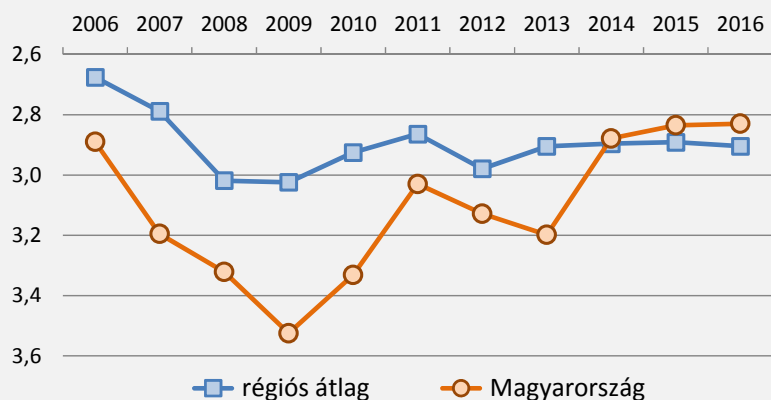
Szakképzett munkaerő rendelkezésre állása

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

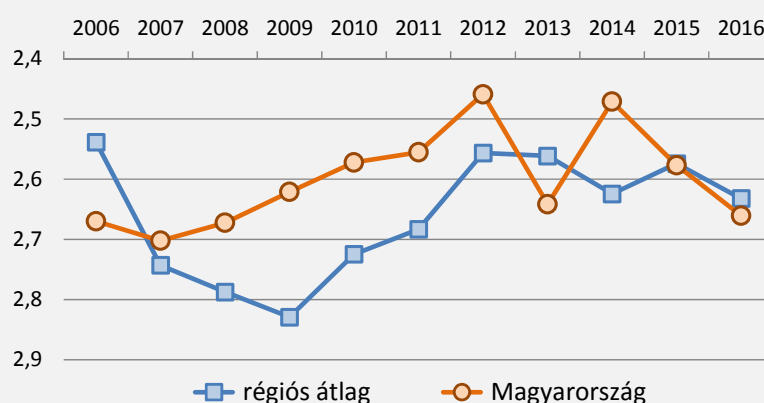
Munkaköltségek

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

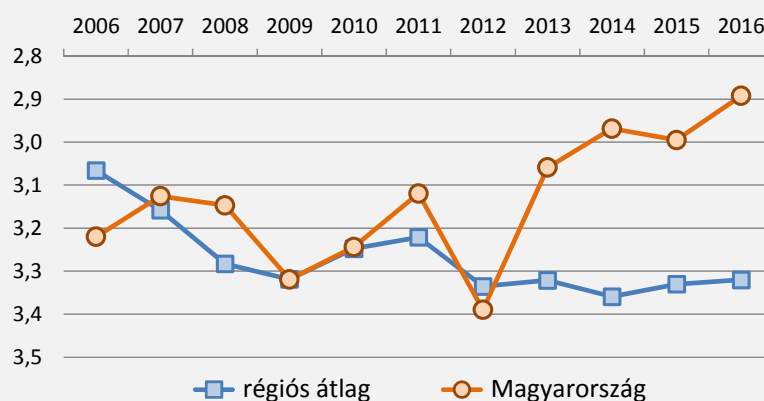
Dolgozók képzettsége

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

Munkajog rugalmassága

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

Infrastruktúra (→ 2.11)

2005	5	18	27	2
2006	2	19	19	7
2007	6	32	14	6
2008	2	25	18	3
2009	1	7	33	19
2010	2	16	31	8
2011	3	21	28	4
2012	1	38	23	5
2013	2	37	21	5
2014	3	34	19	2
2015	4	38	19	4
2016	4	44	17	4

4. Operatív környezet

Versenyelőny az infrastruktúra magas színvonalán

A kiépített infrastruktúra – a szállítás és a közlekedés, az energiaellátás és a távközlés – lényeges előnye a magyarországi gazdasági környezetnek. A megítélés 2016-ban tovább javult, a válaszadók 48 százaléka elégedett, ami 2005 óta a legjobb arány. Különösen a kereskedelem-ben erős az elégedettség (58% elégedett, csak 12% elégedetlen), a feldolgozóiparban viszont valamelyest elmarad az átlagtól (42% elége-dett, 26% elégedetlen).

Nehezebben találunk megfelelő hazai beszállítót

A helyi beszállítók rendelkezésre állása és minősége a cégek többsége szerint továbbra is megfelelő, a korábbi évekhez képest azonban nagyobb arányban jelezték, hogy problémákat tapasztalnak e téren.

A beszállítói háttér erősítése több szempontból is elsődleges feladat. Egyrészt hozzájárul a hazai kkv-szektor fejlődéséhez és a nemzetközi termelési és szállítási láncolatokba történő integrálásához. Másrészt az itt tevékenykedő, vagy ide beruházni szándékozó nemzetközi cégek számára fontos kérdés, hogy mennyire tudnak támaszkodni helyi partnerekre. A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara már korán felismerte a beszállítói kérdés fontosságát és 2012-ben külön munkacsoportot alakított a témában.

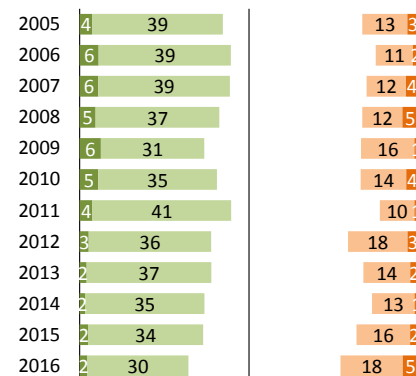
Tovább javul a fizetési fegyelem

Örvendtes a fizetési fegyelem további javulása. A kedvező gazdasági helyzet, emellett pedig a jogalkotó célirányos intézkedései hatására 30 százalékosra bővült az elégedettek aránya, amely így első ízben haladja meg az elégedetlenek arányát (24%).

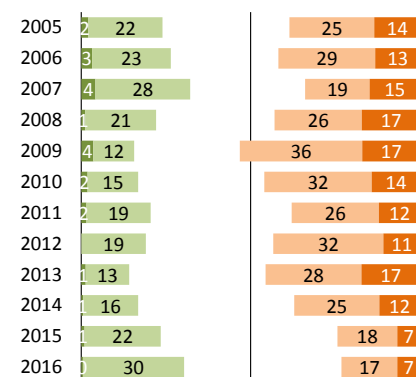
Kutatás és fejlesztés

A kutatás és fejlesztés feltételrendszerét alapvetően ugyanúgy értékelik, mint az előző évben, az elégedetlenek kisebb többségével (29 százalék elégedetlen a 15 százalék elégedettel szemben). Ennek oka egyrészt a megfelelően szakképzett K+F-személyzet hiánya, másrészt a gazdaság és a felsőoktatási intézmények közötti együttműködés nem mindig kielégítő szintje, és egyes esetekben az anyagi ösztönzők rendszere is.

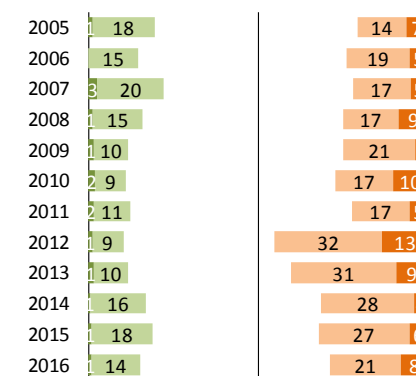
Beszállítók (→ 2.13)

Fizetési fegyelem (→ 2.14)

Kutatás és fejlesztés (→ 2.12)

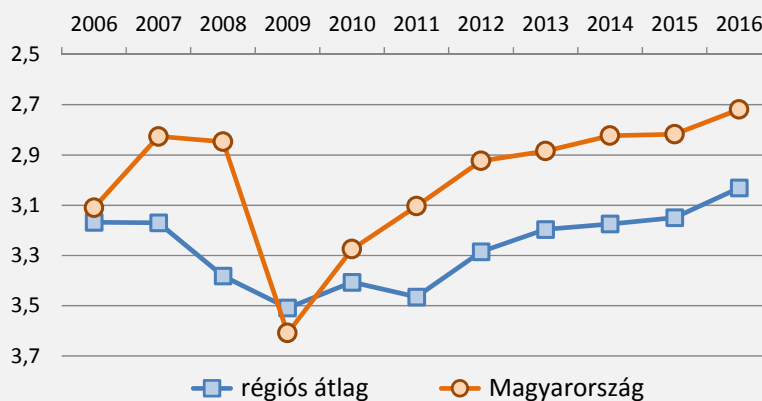

Közép-kelet-európai kitekintés

Az infrastruktúrát csak kevés országban – Észtországban, Litvániában és Lengyelországban – ítélik meg jobban, mint Magyarországon, Csehországban pedig, és még inkább Szlovákiában jóval kevesebb beruházó elégedett, mint Magyarországon.

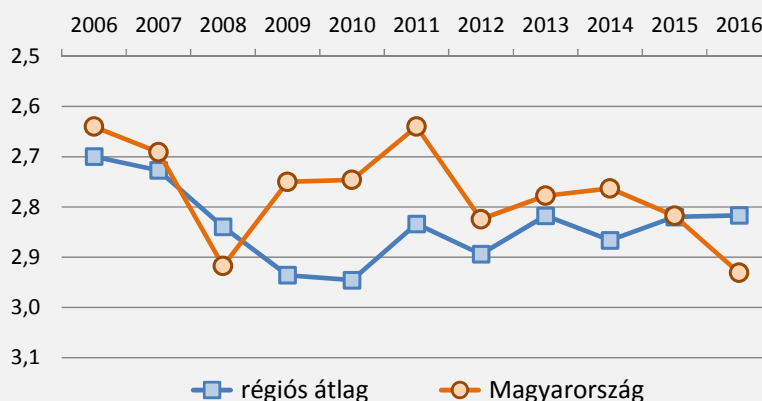
Infrastruktúra

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

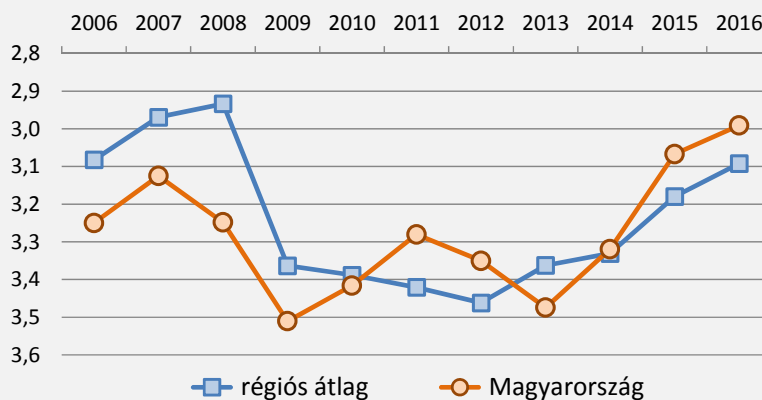
Helyi beszállítók rendelkezésre állása és minősége

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

Fizetési fegyelem

(elégedettség átlagértéke, 1-től 5-ig terjedő skálán)

5. Az üzleti környezet hatása a gazdasági döntésekre

Felméréseink alapján (is) megállapítható, hogy az üzleti környezettel való elégedettség jelentős hatással van a beruházási és foglalkoztatási tervekre. Minél nagyobb az elégedettség, annál inkább magasabb beruházási kiadásokra és létszámbővítésre szánják el magukat a cégek.

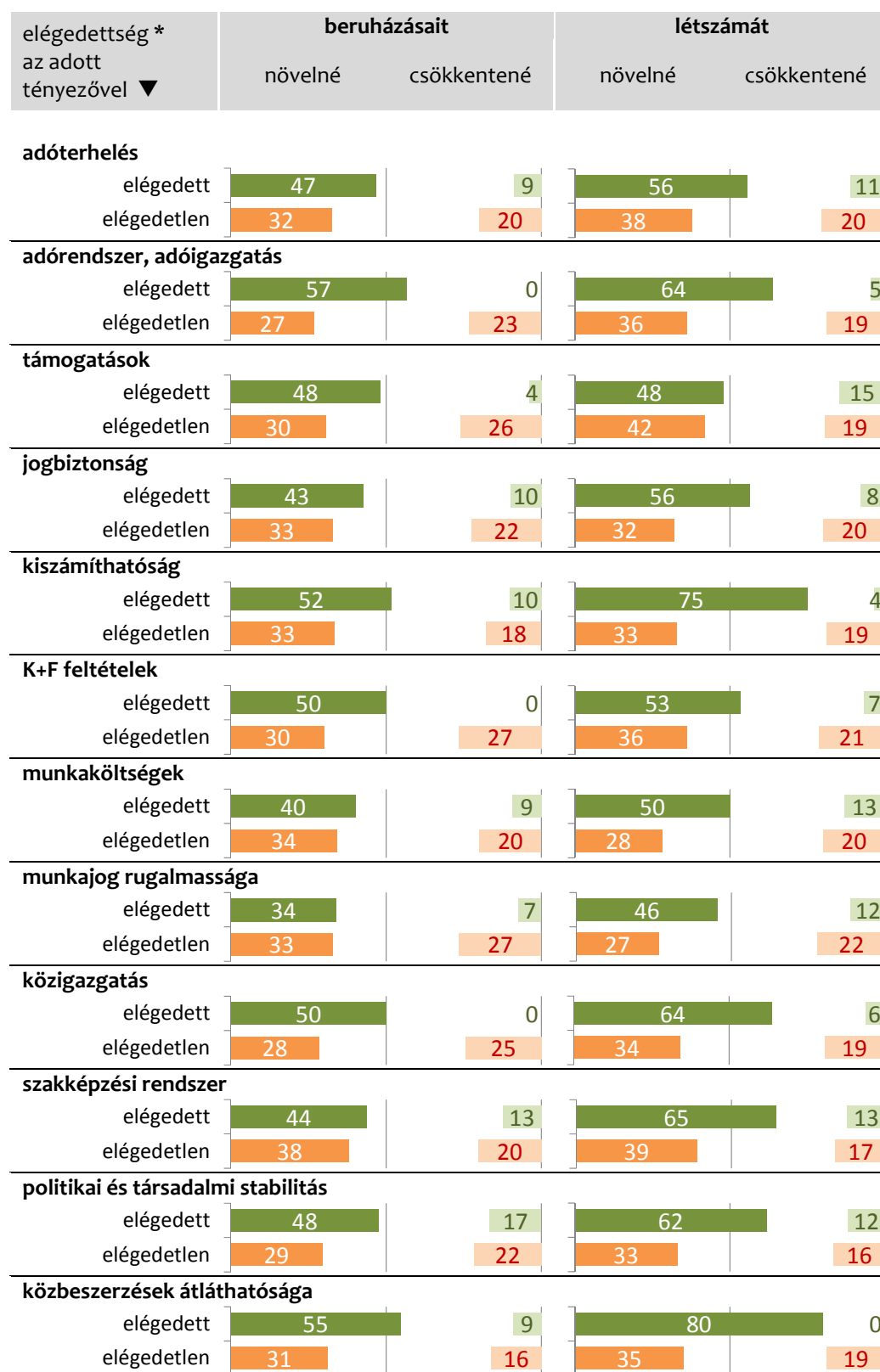
Ezzel kapcsolatosan két összefüggést érdemes kiemelni.

- 1.) A felmérés szerint a foglalkoztatásra valamivel erősebb mértékű hatást gyakorol az üzleti környezet, mint a beruházási tervekre.
- 2.) Az üzleti környezet egyes elemei nem azonos mértékben befolyásolják a beruházási és foglalkoztatási terveket.

Elemzéseink szerint a legszignifikánsabb hatást a következő tényezők fejtik ki (fontossági sorrendben*):

a beruházási tervekre	a foglalkoztatási tervekre
▪ adóigazgatás, adórendszer ▪ EU-tagság ▪ K+F feltételek ▪ közigazgatás ▪ támogatások ▪ fizetési fegyelem ▪ átláthatóság	▪ átláthatóság ▪ kiszámíthatóság ▪ közigazgatás ▪ adóigazgatás, adórendszer ▪ EU-tagság ▪ jogbiztonság ▪ fizetési fegyelem

* A sorrendet az adott tényezővel való elégedettség és a beruházási, ill. foglalkoztatási hajlandóság közötti korreláció alapján képeztük.

* Az ábrákon az „elégedett” kategória a „nagyon elégedett” és az „elégedett” válaszokat tartalmazza, „elégedetlen” kategória pedig a „nagyon elégedetlen” és az „elégedetlen” válaszokat.

6. Euró és Európa

Elkötelezettség az Európai Unió mellett

Idei felmérésünkben csúcsközeli szinten stabilizálódott az Európai Unió tagsággal való elégedettség. A válaszadók csaknem három negyede kedvezőnek látja az uniós tagságot.

A magas támogatottság mögött rejlő okokat már tavalyi elemzésünkben megfogalmaztuk:

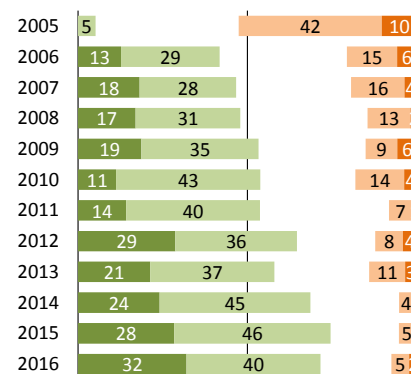
1. korlátlan hozzáférés a közösség 500 millió fős belső piacához,
2. az unió strukturális és kohéziós alapjaiból Magyarországra áramló támogatások magas volumene,
3. a tagságból eredő pótlólagos jogbiztonság.

Tovább gyengül az euró támogatottsága

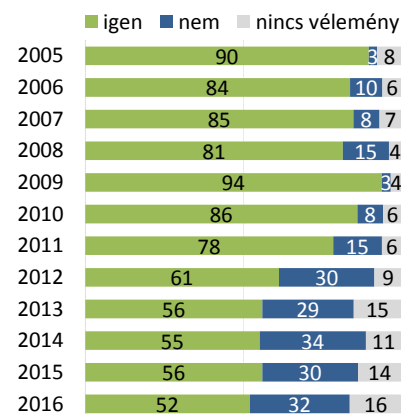
Az euró bevezetését az idén a válaszadók mindössze 52 százaléka támogatja, miközben 32 százaléuk kimondottan nem tartja kívánatosnak. Ez a leggyengébb támogatottság 2005 óta.

Az euró bevezetését leginkább a kereskedelem helyesli (66 százalékos arányban), ami nem meglepő, hiszen ebbe a gazdasági ágba nagyszámban tartoznak külkereskedelmi cégek is, amelyeknek nagy könnyítés lenne a közös valuta használata. A belföldi piacra épülő szolgáltató szektor érdeklődik a legkevésbé az euró iránt, a feldolgozóipar a kettő között helyezkedik el, hiszen ott a beszerzésben és az értékesítésben többnyire ellentétes árfolyamhatások érvényesülnek.

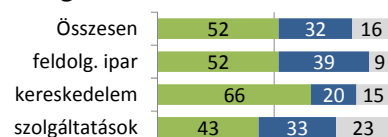
EU-tagság (→ 2.1)

Kívánatos-e az euró bevezetése? (→ 3)

2016 ágazat szerint

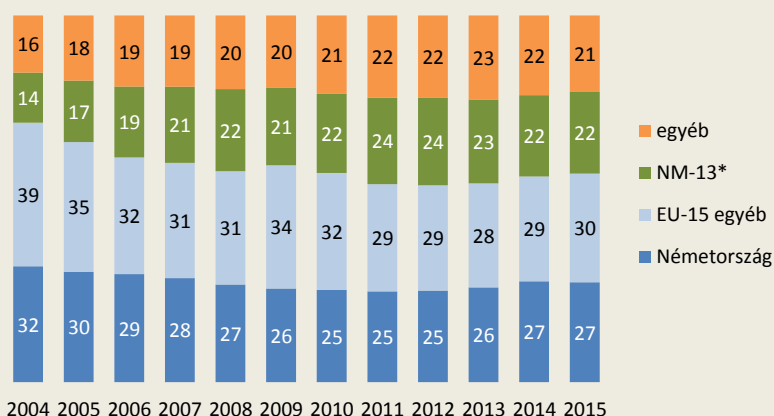

Magyarország és az Európai Unió

Magyarország az Európai Unió pénzügyi újraelosztási rendszerének egyik legnagyobb kedvezményezettje. 2007 és 2014 közötti összesen 26,5 milliárd eurónyi nettó-átutalás érkezett Brüsszelből az országba. Ennél több pénzt csak Lengyelország és Görögország kapott. A GDP-hez mérve Magyarország nettó-bevétele 3,46 százalékot tett ki ezen időszak alatt, ami – Litvániától eltekintve – a legmagasabb arány volt az Unióban.

A magyar kivitel földrajzi szerkezete

részesedés százalékban

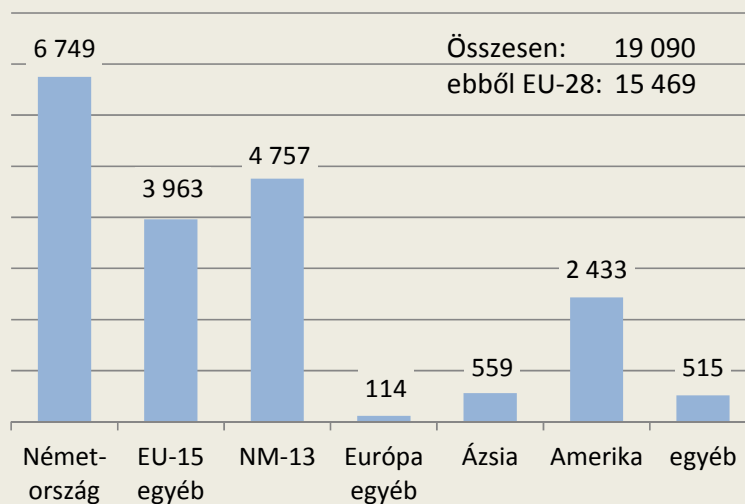
2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015

* NM-13: 2004 óta csatlakozott EU-tagállamok

Forrás: KSH, saját számítások

Magyar exportnövekmény 2010-2015, célpiacok szerint

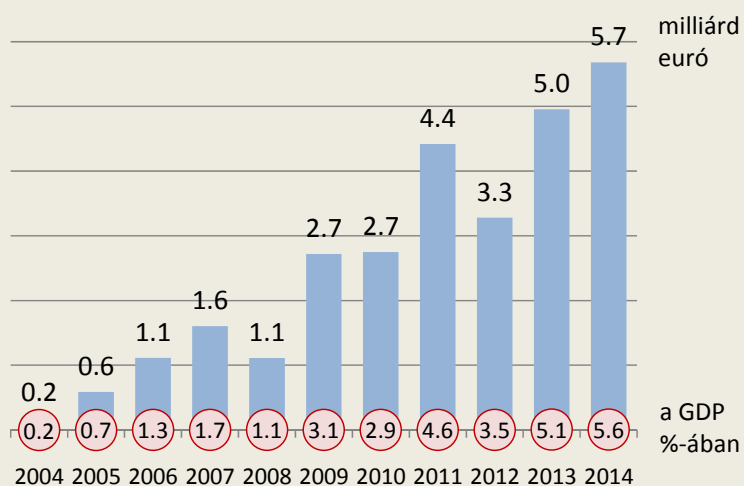
millió euróban

* NM-13: 2004 óta csatlakozott EU-tagállamok

Forrás: KSH, saját számítások

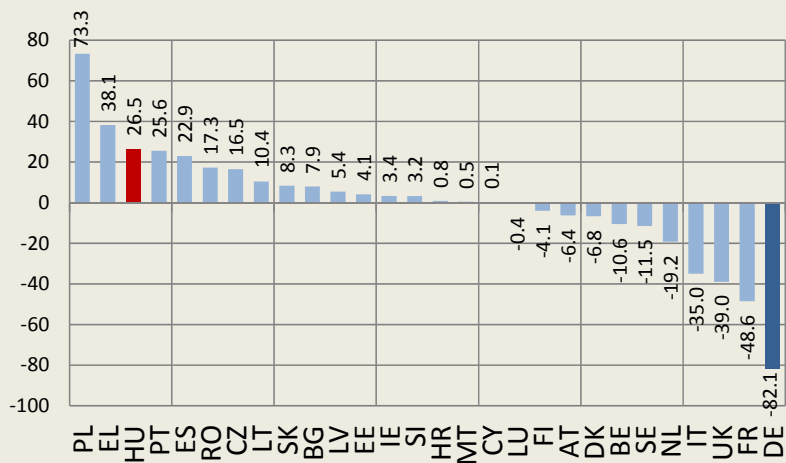
Magyarországra érkezett Európai Unió nettó-transzferek összege

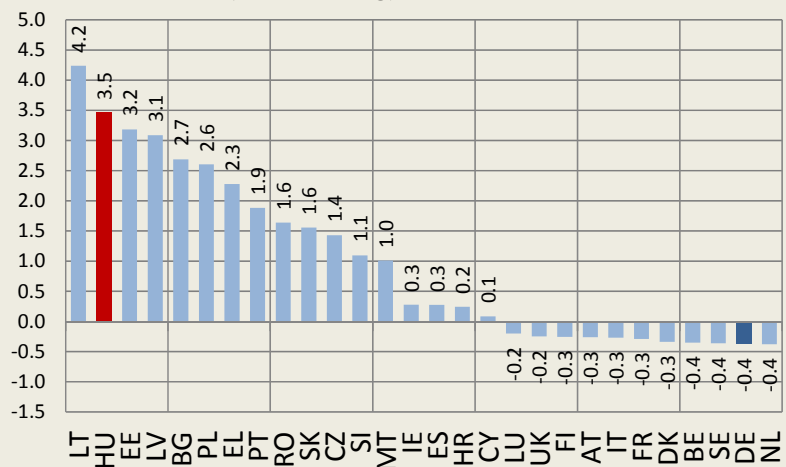
Forrás: Európai Bizottság, Financial Report 2014

Költségvetési egyenleg az Európai Unióval szemben 2007–2014 *

milliárd euróban (időszaki összeg)

a GNI százalékában (időszaki átlag)

* Operating budgetary balance. GNI: Gross National Income

Forrás: Európai Bizottság, Financial Report 2014

III. Befektetési alternatívák

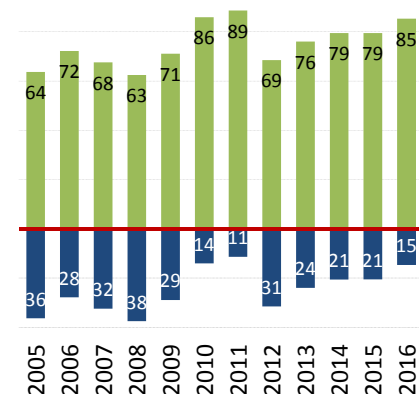
1. Belülről nézve: Ismét Magyarországra?

Erősödött a befektetők kötődése

A német és más külföldi befektetők túlnyomó többsége elkötelezett Magyarország mellett. Azok aránya, akik ismét Magyarországra hoznák beruházásukat, a tavalyi – igen gyengének mondható – 71 százalékról 80 százalékra erősödött vissza, ami meghaladja a sokéves átlagot is (78%).

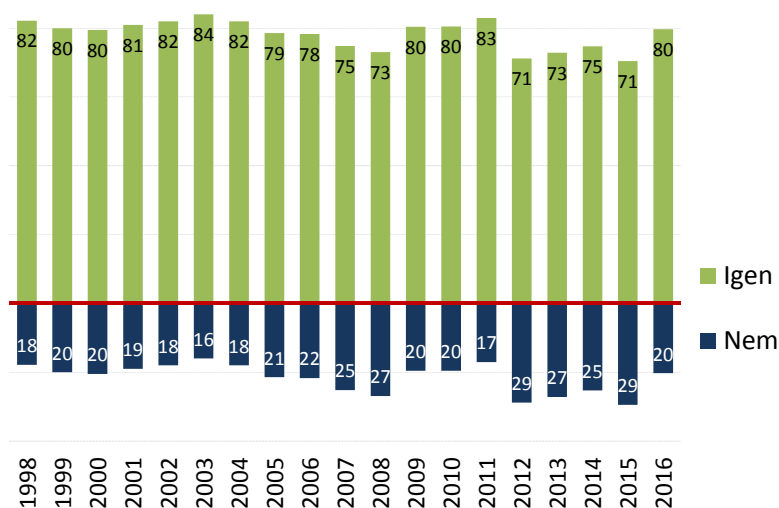
Ma ismét Magyarországot választaná befektetési célországként? (→ 4)

Feldolgozó ipar *

* 2005-2009: „termelés”

Ma ismét Magyarországot választaná befektetési célországként? (→ 4)

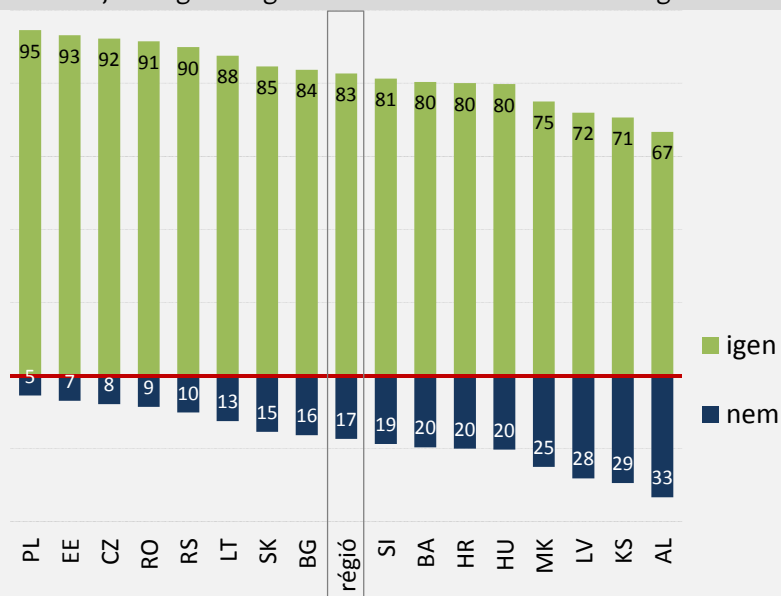
A „kötődési mutató” minden ágazatban emelkedett, így az egyes ágazatok közötti sorrend nem változott: Leginkább a feldolgozóipari cégek kötődnek Magyarországhoz (85%), ezt követi a kereskedelem (79%) és a szolgáltatási szektor (76%).

Fontos megjegyezni, hogy a kérdés úgy szólt, hogy „Ma ismét Magyarországot választaná befektetési célországként?”. A nemleges válaszokból tehát nem következtethető, hogy az adott befektető ma elhagyná az országot, hanem csupán annyi, hogy a mai körülmények között más helyszínt keresne. A megnevezett alternatív helyszínek között a leggyakrabban Szlovákiát és Csehországot nevezték meg, de többen is jelezték, hogy ma inkább Németországban, Ausztriában vagy más nyugat-európai országban invesztálnának. Ez (is) arra utal, hogy nem kizárólag csak költség-megfontolások határozzák meg a beruházási döntéseket, hanem egy komplex, stratégiai mérlegelés.

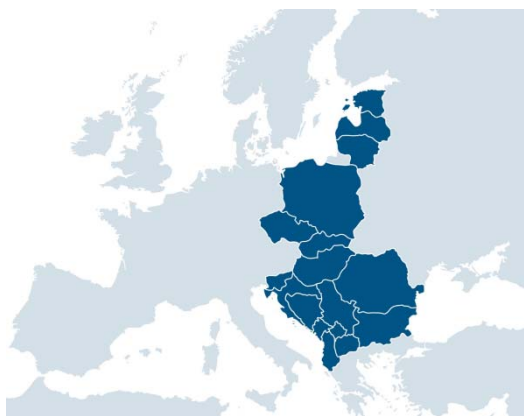
Közép-kelet-európai kitekintés

A maga 80 százalékos „kötődési mutatójával” Magyarország az idén már sokkal közelebb került a régiós átlaghoz (83 százalék), de messze elmarad még az élen járó országok mutatóitól, hiszen több országban is 90 százalék fölötti értéket is mértünk. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy még a legkedvezőtlenebb esetben is (Albánia), a befektetők két harmada ismét oda vinné beruházását. Ez a már a korábbi években is tapasztalt jelenség is azt igazolja, hogy a befektetési döntéseket alapos előkészítés előzi meg, más szóval: a befektetők „tudják, hova mennek”, ezért nem jellemző a sorozatos átköltözés.

Ma ismét jelenlegi országát választaná befektetési célországgként?

Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Keleteurópa, 2016

2. Kívülről nézve: Magyarország régiós versenyben

A német külkereskedelmi kamarák közös közép- és kelet-európai felmérése rendszeresen felméri azt is, hogy külföldön mennyire vonzóknak értékelnek egy-egy országot, mint befektetési helyszínt.

Az idei felmérés néhány kisebb, de érdekes elmozdulást mutat ezen a rangsoron. Három éven át tartó elsőség után Lengyelország visszaszorult a második helyre, és ismét Csehország lett a legvonzóbbnak ítélt befektetési célpont. Szlovákia pedig visszaküzdötte magát a harmadik helyre, és maga mögé utasította Észtországot.

Magyarország – annak ellenére, hogy pontszáma javult – változatlanul a középmezőnyben, a kilencedik helyen végzett az idei felmérésben.

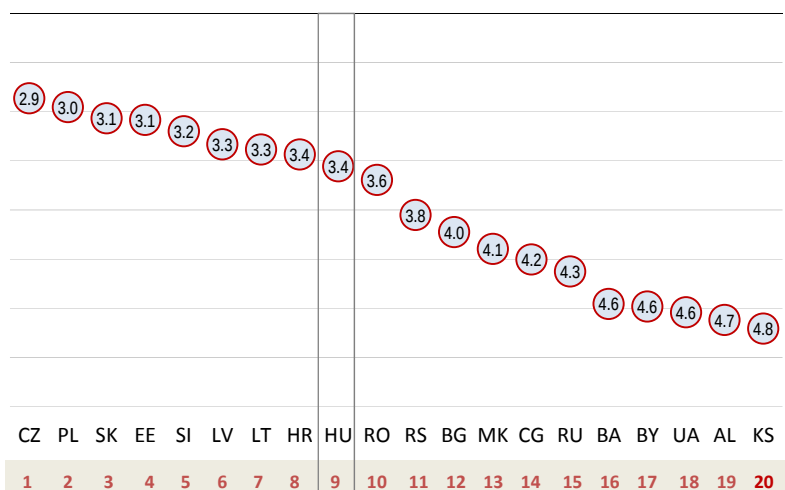
Megjegyzés

Az itt bemutatott rangsorok a közép- és kelet-európai régió 16 országában párhuzamosan készített nemzetközi „AHK“-felmérések eredményein alapulnak, tehát nem a Magyarországon készített felmérésen.

Módszertani megjegyzéseket ld. a „C“ mellékletben.

Az adott ország értékelése, mint befektetési célpont - 2016 (→ 7)

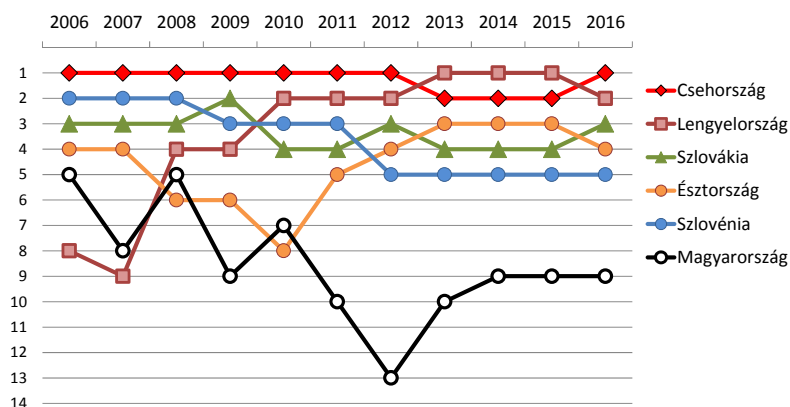
1 = nagyon vonzó 6 = nem vonzó

Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Kelet-Európa 2016.

Vonzerő mint befektetési cél

kiemelt országok helyezései (→ 7)

Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Kelet-Európa 2016.

IV. DUIHK Befektetői Hangulat-Index

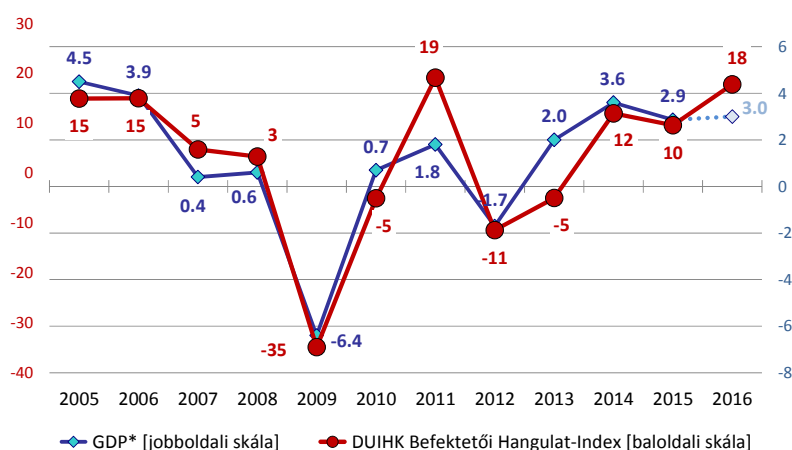
Javult az index értéke, összhangban marad a gazdaság fejlődésével

A DUIHK Befektetői Hangulat Index (BHI) értékét a konjunktúra-felmérés eredményeiből számítjuk ki. Összetétele az adott évben várható gazdasági aktivitást hivatott szemléltetni.

A Befektetői Hangulat Index értéke 2016-ban érezhetően emelkedett, a tavalyi +10 pontról +18 pontra (–100-tól +100-ig terjedő skálán).

Mivel az elmúlt 11 évben a BHI-index alakulása szoros összefüggést mutatott a magyar bruttó hazai termék változásával, az index idei értéke alapján viszonylag erős gazdasági növekedést lehet valószínűsíteni. Ezért, figyelembe véve más külső tényezőket is, az idén közel három százalékos GDP-bővülésre számítunk, ami valamivel derülátóbb előrejelzés, mint más intézményeké.

A DUIHK Befektetői Hangulat-Indexe és a magyar bruttó hazai termék alakulása

* GDP: volumenváltozás az előző évhez, százalékban,

2016: a DUIHK előrejelzése

Forrás: DUIHK, KSH

A. Melléklet:

A felmérés részletes eredményei

	1.1 Hogyan vélekedik Magyarország jelenlegi gazdasági helyzetéről?			1.2 Hogyan vélekedik a magyar gazdaság idei kilátásairól az előző évhez képest?		
	jó	kielégítő	rossz	javul	nem változik	rosszabb
2005	21	64	15	24	57	19
2006	13	68	19	19	57	24
2007	5	58	37	14	36	50
2008	1	42	57	19	45	36
2009	1	16	83	1	10	89
2010	3	34	63	16	56	28
2011	2	54	44	49	39	13
2012	2	30	68	10	36	55
2013	4	39	57	22	45	33
2014	11	49	39	35	52	13
2015	20	56	24	32	47	21
2016	31	54	15	34	51	15
<i>Régiós átlag 2016</i>	<i>22</i>	<i>47</i>	<i>30</i>	<i>31</i>	<i>54</i>	<i>15</i>

	1.3 Hogyan vélekedik saját ágazatának jelenlegi helyzetéről?			1.4 Hogyan alakul ágazatának helyzete az idén, az előző évhez képest?		
	jó	kielégítő	rossz	javul	nem változik	rosszabb
2005				26	53	21
2006				27	48	25
2007				23	46	30
2008				22	51	27
2009				1	24	75
2010				21	55	23
2011				46	40	14
2012				9	47	43
2013	15	40	45	11	57	32
2014	25	43	32	30	54	16
2015	26	50	24	30	52	18
2016	33	49	18	31	53	16
<i>Régiós átlag 2016</i>	<i>28</i>	<i>51</i>	<i>21</i>	<i>35</i>	<i>51</i>	<i>14</i>

	1.5 Hogyan vélekedik saját vállalatának jelenlegi üzleti helyzetéről?			1.6 Hogyan alakul saját vállalatának üzleti helyzete az idén az előző évhez képest?		
	jó	kielégítő	rossz	javul	nem változik	rosszabb
2005	48	45	7	43	47	10
2006	44	45	11	45	43	12
2007	34	56	10	43	37	20
2008	36	52	12	37	50	13

folyt.						
2009	16	52	32	9	39	52
2010	20	53	27	35	44	21
2011	36	48	16	53	36	11
2012	31	52	17	24	49	27
2013	31	48	22	24	54	22
2014	43	42	15	42	44	13
2015	45	43	12	38	49	13
2016	52	41	7	42	48	10
Régiós átlag 2016	47	46	7	49	43	8

	1.7 Hogyan alakul vállalatának idei árbevétele az előző évhez képest?			1.8 Hogyan alakul vállalatának idei export-árbevétele az előző évhez képest?		
	nő	nem változik	csökken	nő	nem változik	csökken
2005	61	27	12			
2006	69	23	9			
2007	61	26	13			
2008	62	25	13	39	58	3
2009	11	34	55	11	53	36
2010	39	40	21	24	65	12
2011	58	32	10	40	53	7
2012	31	45	24	27	61	11
2013	37	37	26	22	63	15
2014	55	32	13	41	55	4
2015	51	33	16	38	51	11
2016	56	35	10	41	52	7
Régiós átlag 2016	57	33	10	35	58	6

	1.9 Hogyan változik vállalatának létszáma idén az előző évhez képest?			1.10 Hogyan alakulnak vállalatának idei beruházási kiadásai az előző évhez képest?		
	nő	nem változik	csökken	nő	nem változik	csökken
2005*	37	49	14	32	44	24
2006*	39	43	17	37	37	26
2007*	41	44	15	41	28	31
2008	39	48	13	28	48	24
2009	7	51	42	15	31	53
2010	21	55	24	19	46	35
2011	39	44	16	36	46	19
2012	26	53	20	24	46	30
2013	20	58	22	24	47	29
2014	29	56	15	27	50	22
2015	35	52	13	31	44	24
2016	43	43	14	38	48	15
Régiós átlag 2016	40	51	9	40	46	15

* a beruházásokra vonatkozó kérdés esetén 2005-2007: 100%-ból hiányzó rész = „nem tervezünk beruházást”

1.11 Várhatóan hány százalékkal emelkednek vállalatának bérköltségei az idei évben?

	medián	számtani átlag*	tájékoztató adat: átlag- bruttókereset változása**
2012	5,0%	6,6%	7,2%
2013	5,0%	6,9%	3,6%
2014	4,0%	4,4%	4,3%
2015	4,0%	4,3%	3,9%
2016	5,0%	4,9%	::

* Az alsó és felső öt szélsőséges értéket nem vettük figyelembe.

** versenyszféra, forrás: KSH.

2. Mennyire elégedett az adott tényezőkkel?

1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen

2.A) A válaszok eloszlása – 2016 (százalékban)

	1	2	3	4	5
Gazdaságpolitikai tényezők					
2.1 EU-tagság	32	40	21	5	2
2.2 Közigazgatási rendszer	0	15	39	33	13
2.3 Adórendszer, és - hivatal	0	11	39	35	15
2.4 Adóterhek	2	19	35	27	18
2.5 Állami és EU-támogatások hozzáférhetősége	2	21	35	28	14
2.6 Jogbiztonság	1	17	34	24	25
2.7 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	0	5	30	29	35
2.8 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	0	12	27	35	26
2.9 Korruptió és bűnözés elleni fellépés	1	5	19	33	42
2.10 Politikai stabilitás	3	16	40	26	15
Működési környezet					
2.11 Infrastruktúra (közlek., kommunikáció, energia)	4	44	32	17	4
2.12 A K+F feltételrendszere	1	14	56	21	8
2.13 Helyi beszállítók és azok minősége *	2	30	45	18	5
2.14 Fizetési fegyelem	0	30	46	17	7
Munkaerő-piaci tényezők					
2.15 Munkaköltségek	4	35	39	18	4
2.16 A dolgozók termelékenysége és motiváltsága**	8	38	38	14	1
2.17 A munkavállalók képzettsége	8	39	32	19	2
2.18 A felsőoktatás minősége	5	32	39	19	5
2.19 A szakképzés minősége	1	13	38	36	12
2.20 A munkajog rugalmassága	5	26	47	18	4
2.21 A szakképzett munkaerő rendelkezésre állása	0	13	33	39	15

* 2011-ig: a „beszállítók rendelkezésre állása” és „beszállítók minősége” kérdésekre adott válaszok átlaga

** 2012-ig: a „termelékenység” és „motiváltság” kérdésekre adott válaszok átlaga

2.B) Átlagos elégedettség értéke 2005-2016*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gazdaságpolitikai tényezők												
2.1 EU-tagság	::	2,72	2,58	2,52	2,49	2,57	2,42	2,23	2,38	2,14	2,03	2,06
2.2 Közigazgatási rendszer	3,58	3,62	3,68	3,77	4,00	4,00	3,50	3,64	3,51	3,47	3,45	3,43
2.3 Adórendszer, és - hivatal	3,63	3,52	3,73	3,96	4,22	4,12	3,46	3,88	3,84	3,70	3,78	3,55
2.4 Adóterhek	3,65	3,52	3,88	4,22	4,29	4,21	3,28	3,81	3,79	3,59	3,56	3,40
2.5 Állami / EU-támogatások hozzáférhetősége	3,43	3,39	3,36	3,31	3,31	3,36	3,19	3,52	3,53	3,52	3,40	3,32
2.6 Jogbiztonság	2,80	2,87	2,96	3,00	3,34	3,39	3,43	3,86	3,61	3,57	3,74	3,55
2.7 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	3,48	3,66	3,61	3,73	3,77	3,90	3,66	3,97	3,84	3,95	4,03	3,94
2.8 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	3,25	3,45	3,74	3,74	4,15	::	::	4,50	4,17	3,92	4,10	3,73
2.9 Korruptió és bűnözés elleni fellépés	3,60	3,55	3,73	3,72	4,03	4,11	3,74	4,08	3,83	3,97	4,12	4,10
2.10 Politikai stabilitás	2,67	2,91	3,46	3,33	3,67	3,53	3,17	3,82	3,75	3,52	3,57	3,34
Működési környezet												
2.11 Infrastruktúra (közlek.,komm., energia)	3,03	3,11	2,83	2,93	3,61	3,28	3,10	2,92	2,88	2,82	2,82	2,72
2.12 A K+F feltételrendszere	3,07	3,15	3,03	3,17	3,15	3,25	3,14	3,47	3,37	3,18	3,18	3,21
2.13 Helyi beszállítók és azok minősége	2,74	2,64	2,69	2,75	2,75	2,75	2,64	2,82	2,78	2,76	2,82	2,93
2.14 Fizetési fegyelem	3,26	3,25	3,13	3,37	3,51	3,42	3,28	3,35	3,47	3,32	3,07	2,99
Munkaerő-piaci tényezők												
2.15 Munkaköltségek	3,00	2,89	3,20	3,42	3,53	3,33	3,03	3,13	3,20	2,88	2,83	2,83
2.16 Dolgozók termelékenysége, motiváltsága	2,79	2,81	2,69	2,81	2,73	2,67	2,56	2,65	2,74	2,61	2,59	2,63
2.17 A munkavállalók képzettsége	2,64	2,67	2,70	2,75	2,62	2,57	2,56	2,46	2,64	2,47	2,58	2,66
2.18 A felsőoktatás minősége	::	::	::	::	2,98	2,86	3,02	2,77	2,82	2,71	2,82	2,89
2.19 A szakképzés minősége	::	::	::	::	3,24	3,19	3,22	3,36	3,36	3,22	3,32	3,43
2.20 A munkajog rugalmassága	3,24	3,22	3,13	3,24	3,32	3,24	3,12	3,39	3,06	2,97	3,00	2,89
2.21 Szakemberek rendelkezésre állása	3,14	3,11	3,25	3,35	3,17	2,94	2,84	3,12	3,11	3,09	3,26	3,56

* átlagérték: az adott válaszok (1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen) számtani átlaga

:: a kérdés az adott évben nem szerepelt.

2.C) Magyar helyezés a nemzetközi AHK-felmérésben az adott tényező tekintetében *

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gazdaságpolitikai tényezők											
2.1 EU-tagság	9	9	7	8	9	9	8	10	9	8	9
2.2 Közigazgatási rendszer	8	9	6	12	11	6	9	6	7	7	7
2.3 Adórendszer, és - hivatal	12	12	10	15	15	10	13	12	10	12	8
2.4 Adóterhek	12	11	11	15	15	11	13	14	11	13	9
2.5 Állami / EU-támogatások hozzáférhetősége	4	5	2	5	5	5	7	10	9	8	7
2.6 Jogbiztonság	2	3	2	5	5	5	12	7	5	11	7
2.7 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	9	8	4	8	12	6	14	9	9	13	11
2.8 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	11	12	9	13	::	::	16	15	11	15	9
2.9 Korrupció és bűnözés elleni fellépés	5	5	3	12	13	7	11	8	8	12	11
2.10 Politikai stabilitás	8	11	8	12	11	9	13	12	8	11	8
Működési környezet											
2.11 Infrastruktúra (közlek., komm., energia)	6	1	2	10	8	5	7	5	4	3	4
2.12 A K+F feltételrendszere	5	3	1	3	5	3	10	6	5	7	7
2.13 Helyi beszállítók és azok minősége	6	6	4	4	5	4	5	8	6	7	9
2.14 Fizetési fegyelem	10	9	9	11	8	6	9	9	8	6	6
Munkaerő-piaci tényezők											
2.15 Munkaköltségek	10	12	9	14	14	11	13	14	11	9	8
2.16 Dolgozók termelékenység, motiváltsága	11	6	6	7	7	6	6	14	9	9	9
2.17 A munkavállalók képzettsége	10	5	5	4	4	5	6	10	4	8	9
2.18 A felsőoktatás minősége	::	::	::	8	7	9	8	10	8	12	11
2.19 A szakképzés minősége	::	::	::	6	6	10	11	12	6	10	10
2.20 A munkajog rugalmassága	9	5	3	6	9	4	11	4	3	2	2
2.21 Szakemberek rendelkezésre állása	9	5	3	6	8	6	10	10	7	11	14

* a 2.B táblázat szerint képzett átlagértékek alapján. :: a kérdés az adott évben nem szerepelt a kérdőívben.

3. Kíváncos-e az euró bevezetése Magyarországon?

	igen	nem	nincs véleményem
2005	90	3	8
2006	84	10	6
2007	85	8	7
2008	81	15	4
2009	94	3	4
2010	86	8	6
2011	78	15	6
2012	61	30	9
2013	56	29	15
2014	55	34	11
2015	56	30	14
2016	52	32	14

4. Ma ismét Magyarországot választaná befektetési helyszínnek?

	igen	nem
2005	79	21
2006	78	22
2007	75	25
2008	73	27
2009	80	20
2010	80	20
2011	83	17
2012	71	29
2013	73	27
2014	75	25
2015	71	29
2016	80	20
<i>Régiós átlag 2016</i>	83	17

5. Hogyan értékeli a jelenlegi kormány munkáját?

	jó	kielégítő	rossz	nincs vélemé- nyem
2010	41	39	20	---*
2011	13	40	34	13
2012	8	16	58	18
2013	10	34	43	13
2014	17	30	37	16
2015	11	32	48	8
2016	17	44	34	6

* „nincs véleményem” nem szerepelt a lehetséges válaszok között

6. Milyen hatással vannak az EU-alapokból nyújtott támogatások az Ön beruházási döntéseire?

	2015	2016
Döntő hatással	7	3
Nagy mértékben befolyásolják a döntést	16	17
Csekély mértékben befolyásolják a döntést	29	29
Egyáltalán nem relevánsak	20	18
Nem veszünk igénybe uniós támogatást	28	32

7. Mennyire vonzó az adott ország, mint befektetési helyszín?

A nemzetközi „AHK konjunktúra-felmérés – Közép- és Kelet-Európa 2016” felmérés eredményei!

(Az adott ország helyezése az adott évben*)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Csehország	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Lengyelország	8	9	4	4	2	2	2	1	1	1	2
Szlovákia	3	3	3	2	4	4	3	4	4	4	3
Észtország	4	4	6	6	8	5	4	3	3	3	4
Szlovénia	2	2	2	3	3	3	5	5	5	5	5
Lettország	7	5	7	11	13	9	8	7	6	6	6
Litvánia	6	6	8	10	10	6	9	8	7	7	7
Horvátország	9	7	11	5	5	7	6	6	8	8	8
Magyarország	5	8	5	9	7	10	13	10	9	9	9
Románia	12	10	9	8	9	11	10	11	11	10	10
Szerbia	14	14	14	13	11	12	11	12	12	11	11
Bulgária	11	11	12	12	12	13	12	14	14	12	12
Macedónia	::	16	15	16	16	16	16	15	13	13	13
Montenegró	::	15	16	15	15	15	14	16	15	14	14
Oroszország	13	12	10	7	6	8	7	9	10	15	15
Bosznia-Herceg.	::	17	17	17	17	17	17	17	16	16	16
Fehéroroszo.	::	::	::	::	18	18	18	19	19	17	17
Ukrajna	10	13	13	14	14	14	15	13	17	20	18
Albánia	::	18	18	18	19	19	19	20	20	18	19
Koszovó	::	::	::	::	::	20	20	18	18	19	20

* rangsorolás: Az adott országra a felmérésben résztvevő 16 országban leadott értékelés (1-6) átlaga szerint (Az értékelt országban „önmagára” adott értéket figyelmen kívül hagyása mellett.)

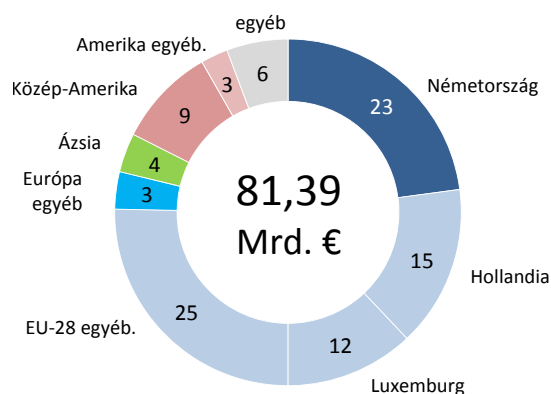
:: az adott évben nem szerepelt az értékelhető országok között.

B. Melléklet:

Külföldi működőtőke-befektetések

Közvetlen tőkebefektetések Magyarországon a befektető országa szerint

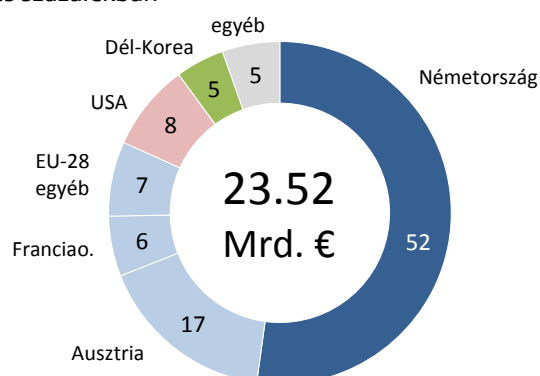
Állomány, 2014. dec. 31-én, részesedés százalékban

Forrás: MNB, saját számítások

Újrabefektetett jövedelmek Magyarországon a befektető országa szerint

1999-2014. évi forgalmak kumulált összege, részesedés százalékban

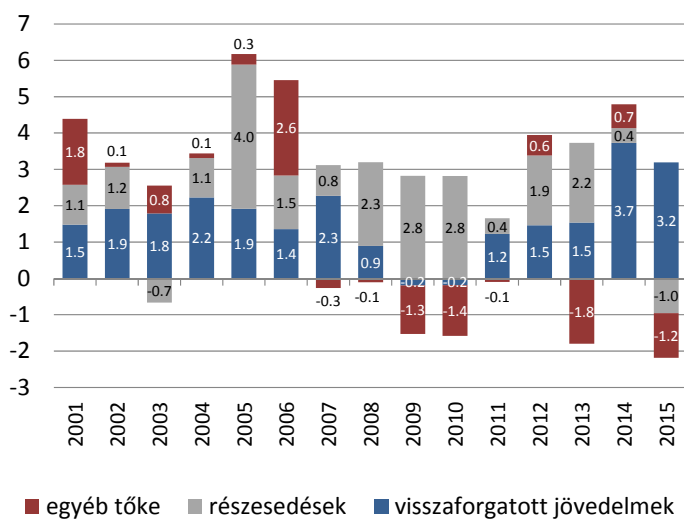

Forrás: MNB, saját számítások

Közvetlen tőkebefektetések Magyarországon

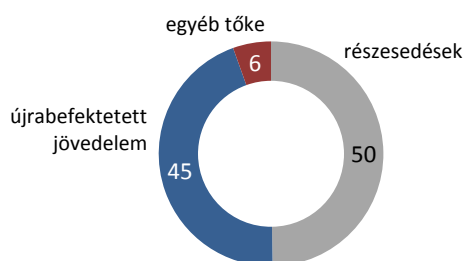
átfolyó tőkétől és eszközportfólió átrendezéstől megtisztítva

éves forgalmak, milliárd euró

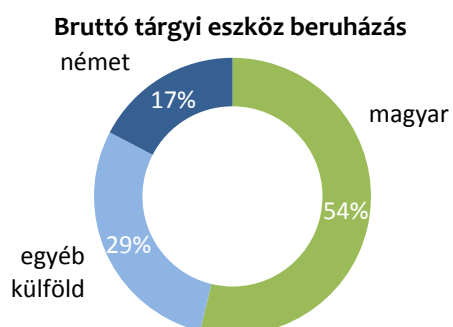
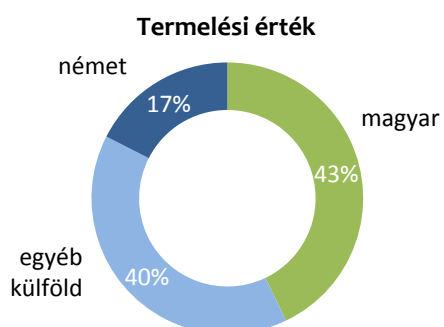
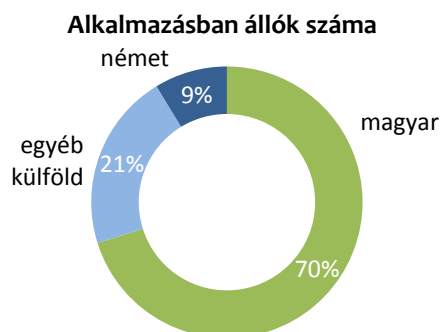
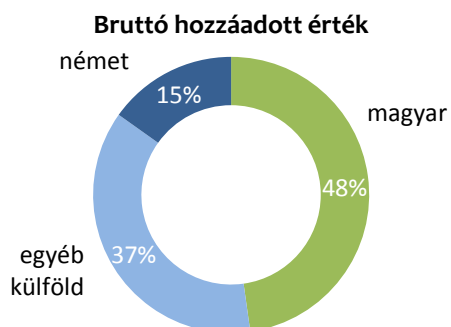
Forrás: MNB

2001 – 2015 közötti kumulált forgalom
megoszlása, százalék

Forrás: MNB, saját számítások

Tulajdonosi csoportok részesedése az adott mutatóból *

* versenyszféra, pénzügyi szektor nélkül.

Forrás: KSH (FATS statisztika), saját számítások

Megjegyzés: A FATS statisztika a végső tulajdonos alapján veszi számításba a befektetőket. Így pl. egy németországi vállalat magyarországi befektetése nem számít „német”-nek, amennyiben a németországi vállalat végső tulajdonosa pl. amerikai vagy francia.

C. Melléklet:

Módszertani megjegyzések

A megkérdezésről

Megkérdezés formája:

- » A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) 1994 óta évente végez vállalati felmérést a gazdasági helyzet és az üzleti környezetre vonatkozóan.
- » A megkérdezés írásos kérdőíven alapul. Az összehasonlíthatóság érdekében 2005 óta a kérdések megfogalmazása változatlan. Néhány kérdésben ennél korábbi évekre is rendelkezésre állnak összehasonlítható adatok.
- » 2008 óta a kérdőív kitöltése online- felületen történik
- » A válaszok anonimizált formában kerülnek feldolgozásra.

Megkérdezés ideje:

- » A kérdőívet 2016. február 1. és március 1. között lehetett megválaszolni.

Nemzetközi felmérés:

- » A konjunktúrafelmérést 2006 óta azonos időben, és azonos tartalommal Közép- és Kelet-Európa több országában is végzik az ott működő német külkereskedelmi kamarák (AHK).
- » 2016-ban összesen 16 országban végezték a felmérést.

Résztvevők

Magyarországi felmérés:

- » **A 2016. évi magyar felmérésben összesen 227 vállalatvezető vett részt.**
- » A 1999 és 2016 közötti felmérések résztvevőinek átlagos száma 182.

Nemzetközi felmérés:

- » A nemzetközi „AHK konjunktúra-felmérés – Közép- és Kelet-Európa 2016” felmérésben 2016-ban 16 országban összesen 1.623 vállalatvezető vett részt.

A minta összetétele

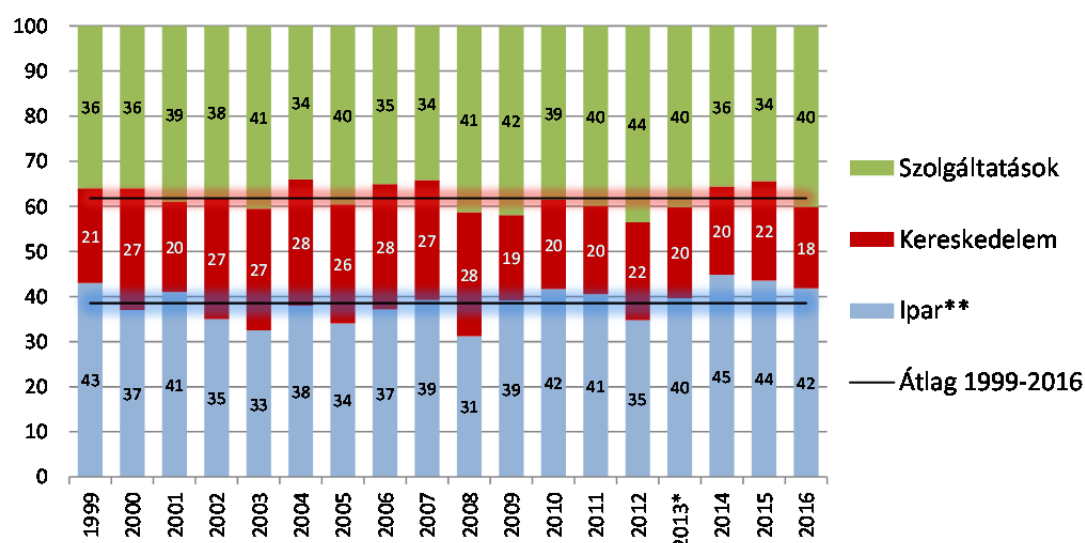
- » A válaszadó vállalatok összetétele ágazat, létszám, exporthányad és az anyavállalat székhelye szerint megfelel a korábbi magyarországi felmérések átlagának, valamint a nemzetközi felmérésben résztvevők átlagának is. Ennek köszönhetően adott az eredmények összehasonlíthatósága mind időbeli, mind nemzetközi tekintetben.
- » **Fontos megjegyzés:** A „kereskedelem” kategória többségben nagykereskedelmi ill. külkereskedelmi vállalatokat (pl. import-cégeket) foglal magába, és csak kisebb részben kiskereskedelmi vállalatokat.

A résztvevők összetétele ágazat szerint (%)

ágazat	Magyarországi felmérések átlaga 2009 - 2015	Magyarországi felmérés 2016	Nemzetközi felmérés 2016
Feldolgozóipar	32	34	26
Építőipar	7	6	8
Energia-, gáz-, vízellátás	3	2	3
Kereskedelem*	21	18	20
Szolgáltatások	42	40	43

* túlnyomórészt nagy- és külkereskedelem

A résztvevők összetétele ágazat szerint (%)

* Újrasúlyozott arányok. ** feldolgozóipar, energia-/gáz-/vízellátás/hulladékgazdálkodás, építőipar

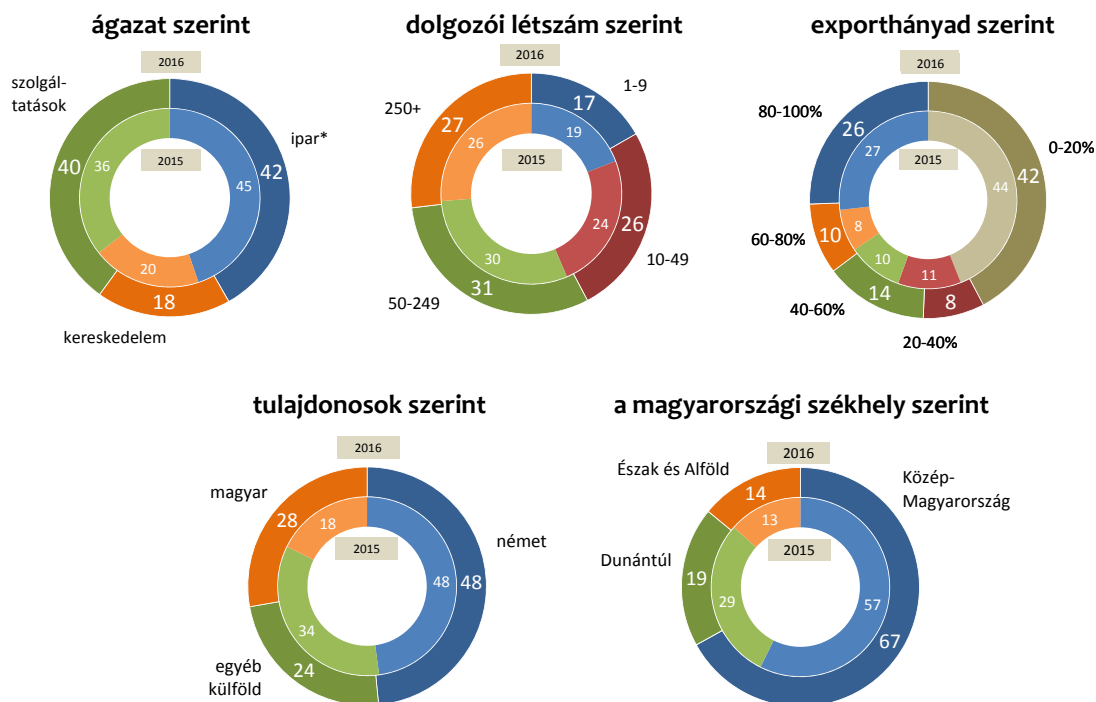
A résztvevők összetétele a dolgozói létszám szerint (%)

dolgozók létszáma	Magyarországi felmérések átlaga 2009 - 2015	Magyarországi felmérés 2016	Nemzetközi felmérés 2016
1-9	24	17	24
10-49	26	26	33
50-249	28	31	26
250 fölött	22	27	17

A résztvevők összetétele az exporthányad szerint (%)

export aránya a teljes árbevételhez képest	Magyarországi felmérések átlaga 2009 - 2015	Magyarországi felmérés 2016	Nemzetközi felmérés 2016
0 - 20%	49	42	53
20 - 40%	9	8	11
40 - 60%	9	14	7
60 - 80%	8	10	9
80 - 100%	25	26	20

A résztvevők összetétele (%)

* ipar: feldolgozó ipar, építőipar és energia/vízellátás

Statistikai megjegyzések

Adatok:

- » Eltérő jelölés hiányában a számadatok az adott válasz a szóban forgó kérdésre kapott összes válaszhoz mért százalékos részarányát jelölik. Egy-egy kérdésnél a nevező tehát eltérhet az összes résztvevő számától (227).
- » Százalékban megadott részarányok esetében az összeg kerekítés miatt eltérhet 100%-tól.

Átlag

- » Eltérő jelölés hiányában „átlagon” a számtani átlagot értjük.
- » A „**régiós átlag**” a nemzetközi felmérésben résztvevő 16 ország súlyozatlan átlaga (tehát nem a résztvevő 1.623 vállalat átlaga).

1.1 – 1.10. kérdés: Gazdasági helyzet, várakozások

- » A **sorrendek** a pozitív és negatív válaszok egyenlegén alapulnak.

1.11. kérdés: Bérköltségek

- » „...tól - ...ig” típusú válaszok esetén a két érték számtani átlagát vettük figyelembe.

2. kérdés: Elégedettség

- » Az elégedettséget 1-től 5-ig terjedő skálán lehetett minősíteni:
 $1 = \text{nagyon elégedett} / 2 = \text{elégedett} / 3 = \text{átlagos/semleges} / 4 = \text{elégedetlen} / 5 = \text{nagyon elégedetlen}$
- » Ha másképp nem fogalmaz a szöveg, akkor az „elégedett” kifejezés az 1-es (nagyon elégedett) és 2-es (elégedett) válaszok együttes arányát jelöli, az „elégedetlen” kifejezés pedig a 4-es (elégedetlen) és 5-ös (nagyon elégedetlen) válaszok összegét.
- » Sorrendek vagy összehasonlítások (korábbi évekkal, más országokkal) az átlagértékeken (1 és 5 között) alapulnak.

7. kérdés: Befektetési célországok értékelése

- » Az értékelendő 20 célországot egy 1-től 6-ig terjedő skálán lehetett értékelni:
 $1 = \text{nagyon vonzó} \dots 6 = \text{nem vonzó}$
- » Egy adott ország átlagos minősítése a felmérésben részt vevő 16 országban mért eredmények szám-tani átlaga. A saját országra adott („ön”)-értékelést nem vettük figyelembe.
- » A sorrendek vagy összehasonlítások (korábbi évekkal, más országokkal) ezen az átlagon alapulnak.

Befektetői Hangulat Index (BHI)

- » A DUIHK Befektetői Hangulat Indexét a felmérés eredményeiből határozzuk meg. Célja az adott évben várható gazdasági aktivitás szemléltetése. Ezért az index meghatározása során a felmérés azon eredményeit vesszük figyelembe, amelyek leginkább hatással vannak a vállalatok beruházási tevékenysé-gére.
- » A mutató „+100” és „-100” közötti értékeket vehet fel, akárcsak valamennyi al-index és összetevő. A „+100”-as érték azt jelenti, hogy valamennyi befektető valamennyi az indexben felhasznált kérdésre a legkedvezőbb választ adta, azaz kivétel nélkül optimisták és elégedettek az üzleti környezettel; „-100” pontos érték esetén pedig valamennyi beruházó minden tekintetben borúlátó és elégedetlen az üzleti környezettel.
- » Az index négy al-indexből tevődik össze, utóbbiak pedig több egyéni komponensből. Az al-indexek és a komponensek súlyozása a rövid- és középtávú üzleti és beruházási döntésekben kifejtett relevancia alapján történt.

A BHI index összetevői

al-index	súlyozás	komponensek
Üzleti helyzet	10%	nemzetgazdaság helyzete saját üzleti helyzet
Üzleti várakozások	50%	nemzetgazdasági kilátások saját üzleti várakozások árbevételre vonatkozó várakozások beruházási tervek
Beruházási környezet	35%	gazdaságpolitikai tényezők (8 összetevő) adózás, támogatások (3 összetevő) működési környezet (4 összetevő) munkaerő-piaci tényezők (6 összetevő)
Elkötelezettségi ráta	5%	Beruházási döntés megismétlése (4. kérdés)

Ország rövidítések

A felmérésben résztvevő országok	
AL	Albánia
BA	Bosznia-Hercegovina
BG	Bulgária
CZ	Csehország
EE	Észtország
HR	Horvátország
HU	Magyarország
KS	Koszovó
LT	Litvánia
LV	Lettország
MK	Macedónia
PL	Lengyelország
RO	Románia
RS	Szerbia
SI	Szlovénia
SK	Szlovákia
NM-13	Új EU-tagállamok 2004+2007+2013
EU-15	2004 előtti EU-tagállamok

Más rövidítések megfelelnek az Európai Bizottság hivatalos külkereskedelmi ország-jegyzékének (1833/2006. sz. rendelet, 2006. dec. 13.).

[illegible]

[illegible]

Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara

Partner a sikerhez

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) mintegy 900 tagvállalatával Magyarország legnagyobb bilaterális vállalati szövetsége.

Alapítására 1993-ban került sor, feladata a német-magyar gazdasági kapcsolatok támogatása. Céljaival és működési alapelveivel – kölcsönösség, pártpolitikai semlegesség, gyakorlati vállalati igények kielégítése – folytatja az 1920-ban alapított Német-Magyar Kereskedelmi Kamara hagyományait.

A DUIHK széleskörű lehetőségeket biztosít a közvetlen vállalati kapcsolatok megteremtéséhez, átfogó, gyakorlatorientált szolgáltatásokat és információkat nyújt konkrét üzleti kérdésekben, és képviseli tagjai érdekeit a nyilvánosság előtt és a gazdaságpolitikával folytatott párbeszédben.

A DUIHK legfontosabb szolgáltatásai:

- Piacra lépési és telephelyre vonatkozó tanácsadás
- Üzleti partnerek közvetítése
- Szakvásári szolgáltatások
- Jogi tanácsadás
- Gazdasági mediáció
- Képzés és továbbképzés
- Rendezvényszervezés
- Hírdetési lehetőségek nyomtatott és online kiadványainkban

A 130 német külkereskedelmi kamarából álló, a világ 90 országára kiterjedő hálózat részeként a DUIHK mindkét ország vállalatai számára professzionális támogatást kínál a sikeres külföldi üzleti tevékenységhez.

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Short paths to your global export markets

If your foreign business still has untapped potential, speak to the market leader in German foreign trade. In 2015, Commerzbank once again settled more foreign letters of credit opened in favour of German exporters than any other bank. With our worldwide network, we make your transactions more efficient and open up new opportunities for you in your international markets. We have offices in the economic centres of more than 50 countries across the globe. So wherever you need us, our expertise is never far away.

Commerzbank Zrt., 1054 Budapest, Széchenyi rakpart 8.
www.commerzbank.hu

COMMERZBANK
Group

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Konjunktúraajelentés

H-1024 Budapest, Lövház u. 30.
Telefon: +36 1 345 7600
Fax: +36 1 315 0744
E-mail: Info@ahkungarn.hu

2016

 www.duihk.hu